

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 71.966/1/V-2/V
van 31 augustus 2022

avis 71.966/1/V-2/V
du 31 août 2022

over

sur

een voorontwerp van wet
'houdende diverse fiscale en
financiële bepalingen'

un avant-projet de loi 'portant
des dispositions fiscales et
financières diverses'

Op 18 juli 2022 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Financiën verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd tot 1 september 2022* een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘houdende diverse fiscale en financiële bepalingen’.

De titels 1 tot 6, 10 en 12 van het voorontwerp zijn door de eerste vakantiekamer onderzocht op 9 augustus 2022. De kamer was samengesteld uit Geert DEBERSAQUES, kamervoorzitter, voorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH, kamervoorzitter, Kaat LEUS, staatsraad, Jan VELAERS, assessor, en Annemie GOOSSENS, griffier.

De verslagen zijn uitgebracht door Kristine BAMS, eerste auditeur-afdelingshoofd, Dries VAN EECKHOUTTE en Tim CORTHAUT, eerste auditeurs, en Arne CARTON, auditeur.

De titels 7 tot 9 en 11 van het voorontwerp zijn door de tweede vakantiekamer onderzocht op 31 augustus 2022. De kamer was samengesteld uit Pierre VANDERNOOT, kamervoorzitter, Bernard BLERO en Christine HOREVOETS, staatsraden, Sébastien VAN DROOGHENBROECK, assessor, en Béatrice DRAPIER, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Anne-Stéphanie RENSON, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 31 augustus 2022.

*

* Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege verlengd wordt met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

Le 18 juillet 2022, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre des Finances à communiquer un avis, dans un délai de trente jours prorogé de plein droit * jusqu'au 1er septembre 2022, sur un avant-projet de loi 'portant des dispositions fiscales et financières diverses'.

Les titres 1er à 6, 10 et 12 de l'avant-projet ont été examinés par la première chambre des vacations le 9 août 2022. La chambre était composée de Geert DEBERSAQUES, président de chambre, président, Wilfried VAN VAERENBERGH, président de chambre, Kaat LEUS, conseiller d'État, Jan VELAERS, assesseur, et Annemie GOOSSENS, greffier.

Les rapports ont été présentés par Kristine BAMS, premier auditeur-chef de section, Dries VAN EECKHOUTTE, et Tim CORTHAUT, premier auditeurs, et Arne CARTON, auditeur.

Les titres 7 à 9 et 11 de l'avant-projet ont été examinés par la deuxième chambre des vacations le 31 août 2022. La chambre était composée de Pierre VANDERNOOT, président de chambre, Bernard BLERO et Christine HOREVOETS, conseillers d'État, Sébastien VAN DROOGHENBROECK, assesseur, et Béatrice DRAPIER, greffier.

Le rapport a été présenté par Anne-Stéphanie RENSON, auditeur.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 31 août 2022.

*

* Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973 qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten ‘op de Raad van State’, gecoördineerd op 12 januari 1973, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten haar onderzoek tot de rechtsgrond van het voorontwerp,[‡] de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat die drie punten betreft, geeft het voorontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

*

VOORAFGAANDE VORMVEREISTEN

1. Artikel 36, lid 4, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’ (hierna: de AVG), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 van die verordening en met artikel 2, tweede lid, van de wet van 30 juli 2018 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens’, schrijft voor dat de toezichthoudende autoriteit, in casu de Gegevensbeschermingsautoriteit bedoeld in de wet van 3 december 2017 ‘tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit’, moet worden geraadpleegd bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel, in verband met de verwerking van persoonsgegevens.

In casu regelen de titels 8 en 9 van het voorontwerp verwerkingen van persoonsgegevens.

Op een vraag in dat verband heeft de gemachtigde van de minister geantwoord dat de Gegevensbeschermingsautoriteit om advies is verzocht, maar dat dat advies nog niet is verstrekt.

Als de aan de Raad van State voorgelegde tekst naar aanleiding van de vervulling van dat vormvereiste nog wijzigingen zou ondergaan die niet louter vormelijk zijn of niet ook zouden voortvloeien uit het gevolg dat aan dit advies wordt gegeven, moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd overeenkomstig artikel 3, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten ‘op de Raad van State’.

2. Naar aanleiding van een vraag over de voorafgaande raadpleging van de Europese Centrale Bank betreffende titel 8 van het voorontwerp, zoals voorgeschreven door artikel 2, lid 1, van beschikking 98/415/EG van de Raad van 29 juni 1998 ‘betreffende de raadpleging van de

[‡] Aangezien het om een voorontwerp van wet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Europese Centrale Bank door de nationale autoriteiten over ontwerpen van wettelijke bepalingen', heeft de gemachtigde van de minister het volgende gesteld:

“Ik verwijs naar de brief van de [European Central Bank (ECB)] van 29 juli 2021 in bijlage.

De ECB stelt ‘After careful consideration, the ECB has decided not to adopt an opinion in the present case as the draft law only touches marginally on the ECB’s fields of competence pursuant to Articles 127(4) and 282(5) of the Treaty on the Functioning of the European Union, in conjunction with the third indent of Article 2(1) of Council Decision 98/415/EC2. In reaching its decision not to adopt an opinion, the ECB took into particular account that the amendments introduced by the draft law are only of a technical nature.’

Bij vorige wijzigingen van de CAP wet van 8 juli 2018 of van het uitvoeringsbesluit van 7 maart 2019 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) beslist geen advies meer te verstrekken wanneer een geplande wetswijziging slechts marginaal het bevoegdheidsgebied van de ECB aangaat, in het bijzonder wanneer, zoals hier het geval is, de wijzigingen slechts technisch van aard zijn, en aangezien de CAP wet ervoor zorgt dat alle door de NBB gedragen investerings- en werkingskosten door de Staat aan de NBB worden.”

Van deze uitleg wordt akte genomen.

ONDERZOEK VAN HET VOORONTWERP

TITEL 1 – ALGEMENE BEPALING

Bij deze titel zijn geen opmerkingen te maken.

TITEL 2 – HARMONISATIE VAN DE RENTEVOETEN VOOR SCHULDVORDERINGEN BEHEERD DOOR DE FEDERALE OVERHEIDSDIENST FINANCIËN

Artikel 4

In de inleidende zin van artikel 4 van het voorontwerp dient in de Nederlandse tekst het woord “artikel” eenmaal te worden geschrapt.

Artikel 14

De gemachtigde is het ermee eens dat in de bij artikel 14, 1°, van het voorontwerp ontworpen wijziging melding moet worden gemaakt van “moratorium- en nalatigheidsinteressen”.

Artikel 16

Gevraagd of in het ontworpen artikel 91, § 4, vierde lid, en § 5, vierde lid, 2°, van het Btw-wetboek niet het best melding wordt gemaakt van de voorwaarde “dat deze gegevens door

de administratie niet met redelijke inspanningen kunnen worden bekomen”, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“La formulation proposée dans le texte de l’avant-projet s’inspire de la législation existante en matière d’impôts sur les revenus. Ainsi l’article 419, alinéa 1er, 6°, CIR/92, dispose qu’aucun intérêt moratoire n’est alloué ‘6° lorsque l’administration a **été raisonnablement dans l’impossibilité de liquider le remboursement**, en raison entre autres de l’absence d’informations sur l’identité ou sur les coordonnées bancaires du ou des bénéficiaires, pendant la période s’étendant entre le premier jour du mois suivant celui pendant lequel le remboursement aurait dû être liquidé si l’administration avait eu les données nécessaires, et la fin du deuxième mois suivant le mois au cours duquel une mise en demeure a été adressée à l’administration, et à la condition que cette impossibilité ait cessé.’

Nous pouvons souscrire à votre proposition de préciser ‘en deze gegevens door haar niet met redelijke inspanningen kunnen worden bekomen’.”

De ontworpen tekst dient dan in de door de gemachtigde aangegeven zin te worden aangepast.

Artikel 33

Het ontworpen artikel 204³, § 3, eerste lid, van het Wetboek diverse rechten en taken voorziet erin dat de moratoriuminteressen ten aanzien van de administratie eerst beginnen te lopen vanaf de eerste dag van de vierde maand volgend op die waarin het volledige verzoek tot teruggave van belasting is ingediend. Gevraagd of een vergelijkbare regeling niet ook zou moeten gelden ten aanzien van de belastingplichtige, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“En ce qui concerne le redevable, les intérêts de retard commencent à courir selon le cas :

à compter du jour qui suit l’échéance de paiement (article 204/3, §1er, alinéa 1er) en ce qui concerne les taxes et droits d’écriture ;

En ce qui concerne les amendes :

- à compter de la date d’exécutoire du registre de perception et recouvrement lorsque les amendes sont reprises à un registre de perception et recouvrement ;

- ou de la date de signification de la contrainte lorsque ces amendes sont reprises dans une contrainte ;

- ou encore du moment où la décision judiciaire portant condamnation au paiement de ces amendes est coulée en force de chose jugée dans les autres cas.

Le délai de 4 mois du paragraphe 3 n’est applicable que pour les intérêts moratoires (dus par l’Etat) dans la mesure où lorsqu’une demande en restitution est introduite par le redevable de la taxe, l’administration doit pouvoir disposer du temps suffisant pour se prononcer sur le fond et déterminer effectivement s’il y a lieu ou pas de restituer la taxe payée totalement ou partiellement. Certaines taxes présentent une complexité (songeons à la taxe annuelle sur les comptes-titres – titre X du Code des droits et taxes divers), qui ne permet pas à l’administration de statuer sur le fond de la demande en restitution et de procéder à l’ordonnancement (sachant que ces deux compétences sont par ailleurs du ressort de deux administrations différentes au sein du SPF Finances) dans un délai très court, de sorte qu’un délai de 4 mois a été prévu pour toutes les taxes. Ce délai s’inspire par ailleurs

de l'actuel article 201/9/4, alinéa 3, du Code des droits et taxes divers, qui devient applicable avec l'article 204/3 en projet à l'ensemble des impôts prévus par ce code."

Spijts de toelichting van de gemachtigde rijst de vraag of de argumenten inzake "voldoende tijd" en "complexiteit van de dossiers" die worden aangevoerd om de regeling te verantwoorden, voldoende zijn om het verschil in behandeling dat uit de regeling voortvloeit op redelijke gronden te kunnen schragen. Die argumenten zouden immers in bepaalde situaties ook kunnen gelden in hoofde van de belastingplichtige. De vraag rijst dan ook of de regeling wel evenwichtig is wat betreft het in aanmerking nemen van de situaties en belangen van respectievelijk de administratie en de belastingplichtigen.

Artikelen 36 en 37

1. In de Nederlandse tekst van de artikelen 36 en 37 van het voorontwerp moet het woord "intrest" telkens worden vervangen door het woord "interest".
2. De onmiddellijke werking op alle lopende situaties waarin artikel 37 van het voorontwerp voorziet, is slechts verenigbaar met het verbod op non-retroactiviteit indien dit zo wordt opgevat dat bij de berekening van de verschuldigde interesten voor het tijdvak tot de inwerkingtreding van de aan te nemen wet, de toen geldende interestvoeten worden toegepast, en voor het tijdvak na de inwerkingtreding van die wet, de nieuw ingevoerde interestvoeten.

TITEL 3 – WIJZIGINGEN BETREFFENDE DE INKOMSTENBELASTINGEN

Vormvereisten

De gemachtigde heeft bevestigd dat met betrekking tot hoofdstuk 5 van titel 3 van het voorontwerp nog geen advies is verleend door de inspectie van Financiën. Aan dat vormvereiste zal alsnog moeten worden voldaan.

Artikel 40

De stellers van het voorontwerp dienen er in het licht van het gelijkheidsbeginsel over te waken dat de vrijstelling waarin met het voorontwerp wordt voorzien met betrekking tot de jobbonus bedoeld in het decreet van het Vlaamse Gewest van 20 mei 2022 'tot regeling van de toekenning van een jobbonus', eveneens wordt toegekend indien door een ander gewest een vergelijkbare regeling zou worden ingevoerd.

Artikelen 48 en 53

Artikel 48 van het voorontwerp vervangt artikel 275^{0/1} van het WIB 92 dat is ingevoegd bij artikel 36 van de wet van 5 juli 2022 'houdende diverse fiscale bepalingen', dat verband houdt met de vrijstelling van doorstorting van de bedrijfsvoorheffing voor havenarbeid.

Die wet is op 15 juli 2022 bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Voornoemd artikel 36 is in werking getreden op 25 juli 2022.

Artikel 53, laatste lid, van het voorontwerp bepaalt dat artikel 48 van toepassing is op de bezoldigingen die vanaf 1 april 2022 werden betaald of toegekend. Hierover om nadere toelichting verzocht, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“De inwerkingtreding van artikel 48 van het ontwerp op 1 april 2022 wordt verantwoord door de wil om artikel 36 van de wet van 5 juli 2022 houdende fiscale bepalingen, dat in principe op 25 juli in werking treedt, geen uitwerking te laten hebben na deze datum.

Er had ook voor gekozen kunnen worden om 25 juli 2022 als inwerkingtredingsdatum te kiezen, maar om het aantal inwerkingtredingsdata te beperken, lijkt het voor de eenvoud wenselijk om de inwerkingtreding van deze maatregel te verbinden met de recente wijziging van de vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor ploegenarbeid door de wet van 28 maart 2022 houdende verlaging van lasten op arbeid, waarvan de door deze wet aangebrachte wijzigingen eveneens in werking zijn getreden op 1 april 2022.

Dit heeft inderdaad tot gevolg dat er retroactiviteit is van enkele maanden, maar gelet op het feit dat dit ontwerpartikel in het ontwerp werd opgenomen op expliciete vraag van de havensector en dus in het voordeel is van de belastingplichtigen, lijkt dit ons niet problematisch te zijn.”

In tegenstelling tot wat de gemachtigde verklaart, wordt aan artikel 48 van het voorontwerp geen terugwerkende kracht verleend. Dat artikel treedt in werking volgens de normale regels van inwerkingtreding, namelijk de tiende dag na de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad en is vanaf die datum van toepassing op de bezoldigingen die vanaf 1 april 2022 werden betaald of toegekend. Dit heeft tot gevolg dat het voornoemde artikel 36 van de wet van 5 juli 2022 wel degelijk uitwerking heeft na 25 juli 2022, hetgeen niet de bedoeling is. Om dat te voorkomen zou aan artikel 48 van het voorontwerp terugwerkende kracht moeten worden verleend tot 25 juli 2022, voor zover de voorwaarden daartoe zijn vervuld, namelijk dat de terugwerkende kracht onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang.¹ De memorie van toelichting dient dan te worden aangevuld met een verantwoording in die zin.

Artikel 58

Artikel 58 van het voorontwerp bepaalt dat de bedrijfsvoorheffing die in de periode van 1 januari 2022 tot 15 mei 2022 overeenkomstig artikel 272 van het WIB 92 is ingehouden op de erin bedoelde inkomsten, met de belasting wordt verrekend overeenkomstig artikel 296 van het

¹ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie o.m.: GwH 21 november 2013, nr. 158/2013, B.24.2; GwH 19 december 2013, nr. 172/2013, B.22; GwH 29 januari 2014, nr. 18/2014, B.10; GwH 9 oktober 2014, nr. 146/2014, B.10.1; GwH 22 januari 2015, nr. 1/2015, B.4; GwH 7 mei 2015, nr. 54/2015, B.12; GwH 14 januari 2016, nr. 3/2016, B.22; GwH 3 februari 2016, nr. 16/2016, B.12.1; GwH 28 april 2016, nr. 58/2016, B.9.2; GwH 21 december 2017, nr. 145/2017, B.16.2; GwH 19 juli 2018, nr. 100/2018, B.13; GwH 3 juni 2021, nr. 82/2021, B.6; GwH 23 juni 2022, nr. 85/2022, B.10.2.

WIB 92. Om nadere toelichting gevraagd omtrent de datum van 15 mei 2022, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“De wet die het fiscaal stelsel van de beloningen voor verenigingsactiviteiten regelt (wet van 26 april 2022 tot regeling van het fiscaal stelsel van de beloningen voor verenigingsactiviteiten zoals bedoeld in artikel 17 van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders) werd op 6 mei 2022 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. De regering gaat ervan uit dat de sector vanaf 15 mei 2022 voldoende geïnformeerd is over de regeling om de beloningen als diverse inkomsten aan te merken waarop geen bedrijfsvoorheffing moet ingehouden worden, maar waarvoor wel een specifieke ficheverplichting geldt.”

Aangezien de bedoelde inkomsten verkregen vanaf 1 januari 2022 krachtens de aangehaalde wet van 26 april 2022 als divers inkomen worden gekwalificeerd, voorziet artikel 58 van het voorontwerp in een verrekening van de ingehouden bedrijfsvoorheffing met de belasting overeenkomstig artikel 296 van het WIB 92. Die wet van 26 april 2022 is bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 6 mei 2022 en is in werking getreden volgens de normale regels van inwerkingtreding op 16 mei 2022.

De ontworpen regeling sluit bijgevolg aan bij de regeling van de wet van 26 april 2022 maar bevat geen regeling voor mogelijke bedrijfsvoorheffingen die nog zouden zijn ingehouden na 15 mei 2022. De stellers van het voorontwerp dienen er in voorkomend geval over te waken dat ook voor deze bedrijfsvoorheffingen een regeling met vergelijkbaar resultaat wordt getroffen.

Artikel 60

Uit de memorie van toelichting blijkt dat het belastingkrediet waarin artikel 60 van het voorontwerp voorziet niet geldt voor vrijwilligers. Op de vraag hoe dit wordt verantwoord in het licht van het gelijkheidsbeginsel, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“De regering wil werkgevers aanmoedigen om aan hun werknemers die dienstverplaatsingen doen met de eigen wagen een forfaitaire vergoeding uit te keren die zo goed mogelijk aansluit bij deze die aan ambtenaren wordt toegekend. Op die manier wil de regering helpen vermijden dat werknemers een kost moeten dragen die in principe ten laste is van hun werkgever en zo hun inkomen uit arbeid eigenlijk zien verlagen. Voor vrijwilligers is de situatie verschillend vermits hun activiteiten niet gericht zijn op het verwerven van een inkomen.

Om die reden werd besloten het belastingkrediet enkel toe te kennen voor een verhoging die het gevolg is van een aanpassing van een collectieve arbeidsovereenkomst, arbeidsreglement of een individuele arbeidsovereenkomst en die geldt zonder beperking in de tijd.

De kilometervergoeding voor de verplaatsingen van de vrijwilliger wordt niet op dergelijke wijze geregeld. De organisatie bepaalt vaak zelf autonoom het tarief, rekening houdende met de wettelijke maximumbedragen. Door dit verschil zal in de praktijk het belastingkrediet dus niet gelden voor vrijwilligers.”

Het verdient aanbeveling om deze verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting.

Artikel 63

Artikel 63, eerste lid, van het voorontwerp bepaalt dat de artikelen 59 tot 61 van toepassing zijn op de vanaf 1 maart 2022 tot en met 31 december 2022 “toegekende” verhogingen. Die bepaling dient te sporen met artikel 60, § 1, eerste lid, van het voorontwerp dat bepaalt dat het belastingkrediet geldt voor de verhoging die uiterlijk op 31 december 2022 worden “betaald” of “toegekend”.

TITEL 4 – WIJZIGING VAN DE PROGRAMMAWET VAN 27 DECEMBER 2004 EN TOT OPHEFFING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 16 MAART 2022 TOT VOORLOPIGE WIJZIGING VAN ARTIKEL 419, B), C), E) I) EN F) I), ARTIKEL 420, § 3, EN ARTIKEL 429, § 5, 1), VAN DE PROGRAMMAWET VAN 27 DECEMBER 2004 Artikelen 64 tot 66

De artikelen 64 tot 66 van het voorontwerp hernemen de inhoud van het koninklijk besluit van 16 maart 2022 ‘tot voorlopige wijziging van artikel 419, b), c), e) i) en f) i), artikel 420, § 3 en artikel 429, § 5, 1) van de programmawet van 27 december 2004’. Dat besluit is genomen op grond van artikel 13, § 1, van de algemene wet van 18 juli 1977 ‘inzake douane en accijnzen’, dat luidt:

“§ 1. Met het oog op de vervroegde toepassing van de wijzigingen welke bij hoogdringendheid in de accijnzen moeten worden aangebracht, kan de Koning, bij in Ministerraad overlegd besluit, alle maatregelen voorschrijven, met inbegrip van de voorlopige storting van de accijnzen welke door de wet zullen worden vastgesteld.

De Koning zal bij de Wetgevende Kamers dadelijk, zo zij vergaderd zijn, zo niet bij de opening van de eerstvolgende zittingstijd, een ontwerp van wet indienen strekkende tot het aanbrengen in de accijnzen van de wijzigingen, met het oog waarop bij toepassing van het eerste lid maatregelen zijn genomen.”

Nu de bij het koninklijk besluit van 16 maart 2022 reeds met ingang van 19 maart 2022 ingevoerde dringende wijzigingen in de accijnzen, overeenkomstig voornoemd artikel 13, § 1, tweede lid, van de algemene wet van 18 juli 1977 thans aan de wetgever worden voorgelegd met het oog op het definitief aanbrengen van de voornoemde wijzigingen in de accijnzen, kan het aanbeveling verdienen om die wijzigingen in de memorie van toelichting in een ruimer perspectief te verantwoorden dan het geval is in het verslag aan de Koning dat bij dat besluit

is gevoegd, onder meer in het licht van het gelijkheidsbeginsel² en de *standstill*-verplichting die uit artikel 23 van de Grondwet voortvloeit.³

TITEL 5 – WIJZIGINGEN VAN DE PROGRAMMAWET VAN 27 DECEMBER 2004

Vormvereisten

Artikel 77 van het voorontwerp wijzigt een vrijstellingsregeling voor accijnzen voor bepaalde energieproducten. Dat artikel maakt toepassing van de door artikel 15 van richtlijn 2003/96/EG van de Raad van 27 oktober 2003 ‘tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit’ geboden beleidsvrijheid aan de lidstaten en kan aldus worden begrepen als een gedeeltelijke omzetting van het voormelde artikel van deze richtlijn.⁴

Artikel 26, leden 1 en 2, van richtlijn 2003/96/EG luidt:

“1. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de maatregelen die zij uit hoofde van artikel 5, artikel 14, lid 2, en de artikelen 15 en 17 hebben genomen.

2. Maatregelen als belastingvrijstelling, -verlaging, -differentiatie en -teruggaaf in de zin van deze richtlijn kunnen staatssteun inhouden en moeten in dat geval uit hoofde van artikel 88, lid 3, van het Verdrag bij de Commissie worden aangemeld.

Het verstrekken van informatie aan de Commissie op basis van deze richtlijn ontslaat de lidstaten niet van de meldingsplicht uit hoofde van artikel 88, lid 3, van het Verdrag.”

Uit artikel 26, lid 1, van richtlijn 2003/96/EG volgt dat in elk geval aan de daarin gedane meldingsplicht alsnog zal moeten voldaan worden.

De ontworpen vrijstellingsregeling zal ook moeten worden aangemeld bij de Europese Commissie op grond van artikel 108, lid 3, van het Verdrag ‘betreffende de werking van de Europese Unie’.

Artikel 76

1. In artikel 76, 1°, van het voorontwerp moet de zinsnede “de derde zin” worden vervangen door de zinsnede “het derde lid”. In artikel 76, 2°, van het voorontwerp moet de zinsnede “de eerste zin” worden vervangen door de zinsnede “de enige zin van het eerste lid”.

² Vgl. adv.RvS 71.402/3 van 3 juni 2022 over een wetsvoorstel ‘tot wijziging van de programmawet van 27 december 2004 teneinde een vermindering van de bijzondere accijns op motorbrandstoffen mogelijk te maken’, opmerking 5 (*Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2589/002, 5).

³ Zie wat dat betreft: adv.RvS 70.434/1-2-3-4-VR van 17 november 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de programmawet van 27 december 2021, opmerking 1 bij de artikelen 43 en 44, (*Parl.St.* Kamer 2021-22, nr. 55-2349/001, 235-236).

⁴ Waarvan melding moet worden gemaakt in een nieuw in te voegen artikel.

2. Ingevolge de ontworpen wijziging waarin artikel 76, 1°, van het voorontwerp voorziet, zou artikel 424, § 1, derde lid, van de programmawet van 27 december 2004 als volgt luiden:

“Onder distributeur wordt verstaan de natuurlijke persoon of de rechtspersoon die voor zijn rekening of voor rekening van derden aardgas en/of elektriciteit verkoopt of afstaat aan eindgebruikers, met uitzondering van de personen die elektriciteit produceren en leveren overeenkomstig de bepalingen voorzien in artikel 429, § 2, b) of d).”

Gevraagd om toelichting in welke mate de begrippen “verkopen” en “afstaan” samenvallen met de in het voorontwerp vermelde begrippen “produceren en leveren”, stelde de gemachtigde:

“De woorden ‘produceren’ en ‘leveren’ zijn eigen aan de bepalingen van de artikelen 429, §2, b) of d) PW waar een vrijstelling wordt verleend voor elektriciteit die wordt geproduceerd op milieuvriendelijke wijze en niet via het transport- of verdelingsnetwerk wordt geleverd aan de producent zelf of aan derden. Produceren staat aldus los van verkopen of afstaan maar is wel een voorwaarde om de vrijstelling van artikelen 429, § 2, b) of d) te bekomen. Onder leveren wordt zowel verkopen als afstaan verstaan. De productie van elektriciteit op zich geeft in geen geval aanleiding tot een belastbaar feit.”

Uit die toelichting kan worden afgeleid dat het “verkopen of afstaan” van aardgas en/of elektriciteit aan eindgebruikers samenvalt met het “leveren” ervan.

De gemachtigde deelde voorts mee dat het begrip “eindgebruiker” in de zin van het door het voorontwerp gewijzigde artikel 424, § 1, derde lid, samenvalt met het begrip “verbruiker” in de zin van artikel 424, § 1, eerste lid, van dezelfde wet.

Het verdient aanbeveling om de ontworpen wijziging van artikel 424, § 1, derde lid, van de programmawet van 27 december 2004 in het licht van het voorgaande aan te passen, zodat de begrippen “leveren” en “verbruiker” op eenvormige wijze worden gehanteerd.

Artikel 77

1. De Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 429, § 2, d), tweede lid, van de programmawet van 27 december 2004, zoals ingevoegd door artikel 77, 2°, van het voorontwerp, moet beter worden afgestemd op het toepasselijke Europeesrechtelijke kader.

Artikel 2, punt 34, van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 ‘betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG’ definieert het begrip “hoogrenderende warmtekrachtkoppeling”⁵ als de warmtekrachtkoppeling die voldoet aan de criteria van bijlage II. De voormelde bijlage bij deze richtlijn bepaalt onder meer het volgende:

“a) Hoogrenderende warmtekrachtkoppeling

⁵ In de Franse versie van deze richtlijn genoemd: “cogénération à haut rendement”.

Voor de toepassing van deze richtlijn voldoet hoogrenderende warmtekrachtkoppeling aan de volgende criteria:

- warmtekrachtkoppelingsproductie afkomstig van warmtekrachtkoppelingseenheden levert een besparing op primaire energie op van ten minste 10 % berekend overeenkomstig b), ten opzichte van de referenties voor de gescheiden productie van warmte en elektriciteit,
- de productie afkomstig van kleinschalige en micro—warmtekrachtkoppelingseenheden die een besparing op primaire energie opleveren, kan worden aangemerkt als hoogrenderende warmtekrachtkoppeling.”

Gelet op het voormelde Europeesrechtelijke kader moet in de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 429, § 2, d), tweede lid, de zinsnede “installaties voor warmtekrachtkoppeling met een hoog rendement” worden vervangen door de zinsnede “installaties voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling” en moeten de woorden “afzonderlijke productie” worden vervangen door de woorden “gescheiden productie”. Het zou de duidelijkheid van de ontworpen regeling ook ten goede komen indien hetgeen in bijlage II vermeld staat onder “b) Berekening van de besparing op primaire energie” in de tekst van het voorontwerp wordt overgenomen, om aldus twijfel over de berekening van de in het voorontwerp vermelde drempel van 10 % weg te nemen.

Voorts verdient het aanbeveling om ook in een wijziging te voorzien van de gelijkaardige regel die momenteel is opgenomen in artikel 39, tweede lid, van het koninklijk besluit van 28 juni 2015 ‘betreffende de belasting van energieproducten en elektriciteit’, waar in de memorie van toelichting naar wordt verwezen.⁶

2. Artikel 77, 4°, van het voorontwerp breidt de vrijstelling van accijnzen voor “gasolie, kerosine en zware stookolie” bij baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens uit, door te voorzien in een vrijstelling voor “energieproducten” bij baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens. Een gelijkaardige wijziging is voorzien in artikel 77, 3°, van het voorontwerp voor wat betreft de vaart en de binnenvaart.

In de memorie van toelichting worden de voormelde wijzigingen als volgt verantwoord:

“Met deze wijziging wordt er een gelijk speelveld gecreëerd voor de communautaire vaart, de binnenvaart en baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens. Bij de omzetting van de Richtlijn 2003/96/EG van de Raad van 27 oktober 2003 tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit, werd er voor gekozen om de vrijstelling voor producten gebruikt als motorbrandstof voor de binnenvaart en voor baggerwerken enkel toe te kennen voor de destijds meest frequent gebruikte energieproducten.

⁶ Dat kan door een wijzigingsbesluit aan te nemen waarbij in artikel 39, tweede lid, van het koninklijk besluit van 28 juni 2015 wordt verwezen naar de hoger besproken ontworpen wettelijke bepaling. Indien het voormelde koninklijk besluit echter reeds door middel van het voorliggende voorontwerp zou worden gewijzigd, is het aangewezen dat ook in een delegatie aan de Koning wordt voorzien om die bepaling in de toekomst weer te wijzigen, aan te vullen of op te heffen.

Gelet op de technologische ontwikkeling van de brandstoffensector is het aangewezen om de vrijstelling toe te kennen voor alle energieproducten gebruikt als motorbrandstof voor de binnenvaart en voor baggerwerken.”

Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2003/96/EG van de Raad van 27 oktober 2003 luidt:

“1. Onverminderd andere communautaire bepalingen, kunnen de lidstaten onder fiscaal toezicht gehele of gedeeltelijke belastingvrijstellingen of -verlagingen toepassen op:

(...)

f) energieproducten die worden geleverd voor gebruik als brandstof voor de vaart op binnenwateren (met inbegrip van visserij) en niet voor gebruik aan boord van particuliere pleziervaartuigen, en aan boord van een vaartuig opgewekte elektriciteit;

(...)

k) motorbrandstoffen die worden gebruikt bij baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens;

(...).”

Wat betreft de wijziging doorgevoerd door artikel 77, 3°, van het voorontwerp lijkt de ontworpen regeling inpasbaar in het aangehaalde artikel 15, lid 1, f), van richtlijn 2003/96/EG.

Dat lijkt echter niet het geval te zijn voor artikel 77, 4°, van het voorontwerp, aangezien artikel 15, lid 1, k), van richtlijn 2003/96/EG verwijst naar “motorbrandstoffen” (en dus niet “energieproducten”). Het ruimere begrip “energieproducten”⁷ omvat onder meer steenkool (GN-code 2701) en aardgas en andere gasvormige koolwaterstoffen (GN-code 2711).

Gevraagd om toelichting op welke wijze de ontworpen wijziging in overeenstemming is met deze richtlijn, stelde de gemachtigde:

“Artikel 15, 1., k) van Richtlijn 2003/96 stelt slechts dat lidstaten belastingvrijstellingen- of verlagingen ‘kunnen’ toepassen op ‘motorbrandstoffen die worden gebruikt bij baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens’.

⁷ De draagwijdte van het begrip “energieproducten” kan worden afgeleid uit artikel 415, § 1, van de programmawet van 27 december 2004, dat een omzettingsebepaling is van artikel 2, lid 1, van richtlijn 2003/96/EG en als volgt luidt:

“Dit hoofdstuk is van toepassing op elektriciteit van de GN-code 2716 en op de ‘energieproducten’ hierna bepaald:

a) producten van de GN-codes 1507 tot en met 1518, indien deze zijn bestemd om als verwarmings- of motorbrandstof te worden gebruikt;

b) producten van de GN-codes 2701, 2702 en 2704 tot en met 2715;

c) producten van de GN-codes 2901 en 2902;

d) producten van de GN-code 2905 11 00 die niet van synthetische oorsprong zijn, indien deze zijn bestemd om als verwarmings- of motorbrandstof te worden gebruikt;

e) producten van de GN-code 3403;

f) producten van de GN-code 3811;

g) producten van de GN-code 3817;

h) producten van de GN-code 3824 90 99, indien deze zijn bestemd om als verwarmings- of motorbrandstof te worden gebruikt.

(...).”

In het verleden opteerde België er voor om enkel gasolie, kerosine en zware stookolie op te nemen in de nationale wetgeving. In punt h) van art. 429, § 2 PW zullen ‘gasolie, kerosine en zware stookolie’ vervangen worden door ‘energieproducten’ zodat de vrijstelling ruimer kan toegepast worden.”

In het licht van het aangehaalde Europeesrechtelijke kader lijkt het mogelijk het toepassingsgebied van de bestaande vrijstelling voor “gasolie, kerosine en zware stookolie” bij baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens te wijzigen naar motorbrandstoffen. Voor een uitbreiding tot het ruimere begrip “energieproducten” bij dit soort baggerwerken lijkt echter de bijzondere procedure voorzien in artikel 19 van richtlijn 2003/96/EG te moeten worden toegepast. Het woord “kunnen” in artikel 15, lid 1, van richtlijn 2003/96/EG lijkt in dit verband, in tegenstelling tot wat de gemachtigde meent, immers niet te betekenen dat de lidstaten een onbegrensde vrijheid hebben bij het voorzien in vrijstellingen van de belasting van energieproducten.

Artikel 4, lid 1, van richtlijn 2003/96/EG luidt:

“De belastingniveaus die de lidstaten toepassen op de in artikel 2 genoemde energieproducten en op elektriciteit, mogen niet onder de bij deze richtlijn voorgeschreven minimumbelastingniveaus liggen.”

Het Hof van Justitie stelt in dit verband:⁸

“29 In herinnering dient te worden gebracht dat richtlijn 2003/96 – zoals blijkt uit de overwegingen 3 tot en met 5 alsook uit artikel 1 ervan – tot doel heeft een geharmoniseerde belastingregeling voor energieproducten en elektriciteit vast te stellen (zie in die zin arrest van 3 december 2020, *Repsol Petróleo*, C-44/19, EU:C:2020:982, punt 21).

30 In het kader van die regeling heeft de Uniewetgever de lidstaten met name bij de artikelen 5, 7, 15 tot en met 17 en 19 van richtlijn 2003/96 een geheel van mogelijkheden geboden om gedifferentieerde belastingtarieven dan wel belastingvrijstellingen of -verlagingen in te voeren, welke mogelijkheden integrerend deel uitmaken van de bij die richtlijn vastgestelde geharmoniseerde belastingregeling.”

Artikel 19, leden 1 en 2, van de voormelde richtlijn luidt:

“1. Naast de bepalingen van de voorgaande artikelen, met name de artikelen 5, 15 en 17, kan de Raad op voorstel van de Commissie met eenparigheid van stemmen besluiten dat een lidstaat uit specifieke beleidsoverwegingen wordt gemachtigd verdere vrijstellingen of verlagingen in te voeren.

Een lidstaat die een dergelijke maatregel wenst in te voeren, stelt de Commissie daarvan in kennis en verstrekt haar tevens alle relevante en benodigde gegevens.

De Commissie onderzoekt het verzoek met inachtneming van, onder andere, de goede werking van de interne markt, de noodzaak eerlijke mededinging te verzekeren en het communautair gezondheids-, milieu-, energie- en vervoersbeleid.

Binnen drie maanden nadat de Commissie alle relevante en benodigde gegevens heeft ontvangen dient zij een voorstel in voor een beschikking waarbij de Raad de lidstaat in kwestie tot het nemen van een dergelijke maatregel machtigt of deelt zij de Raad de redenen mee waarom zij een dergelijke beschikking niet heeft voorgesteld.

⁸ HvJ 9 september 2021, C-100/20, XY t. *Hauptzollamt B*, ECLI:EU:C:2021:716, punten 29-30.

2. De in lid 1 bedoelde machtigingen worden voor ten hoogste zes jaar verleend, met de mogelijkheid tot verlenging volgens de in lid 1 omschreven procedure.”

In zijn huidige vorm kan artikel 77, 4°, van het voorontwerp slechts doorgang vinden nadat de Raad op voorstel van de Europese Commissie met eenparigheid van stemmen heeft besloten dat het België op grond van specifieke beleidsoverwegingen wordt toegestaan de voormelde vrijstelling in te voeren.

Uit het voorgaande volgt dat artikel 77, 4°, van het voorontwerp moet worden geherformuleerd zodat het enkel op motorbrandstoffen van toepassing is. Rekening houdend met de bestaande terminologie in de programmawet van 27 december 2004 kan bijvoorbeeld het begrip “energieproducten die worden geleverd voor gebruik als motorbrandstof” worden gehanteerd.

TITEL 6 – SCHRAPPING VAN ARTIKEL 326 VAN DE ALGEMENE WET INZAKE DOUANE EN ACCIJNZEN

In het opschrift van titel 6 van het voorontwerp dient het woord “Schrapping” te worden vervangen door het woord “Opheffing”.

TITEL 7 – WIJZIGING VAN DE WET VAN 18 SEPTEMBER 2017 TOT VOORKOMING VAN HET WITWASSEN VAN GELD EN DE FINANCIERING VAN TERRORISME EN TOT BEPERKING VAN HET GEBRUIK VAN CONTANTEN

Artikel 80

In de inleidende zin dient nader te worden bepaald dat artikel 83, § 2, eerste lid, van de wet van 18 september 2017 ‘tot voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme en tot beperking van het gebruik van contanten’ laatstelijk gewijzigd is bij de wet van 15 mei 2022.

TITEL 8 – WIJZIGING VAN DE WET VAN 8 JULI 2018 HOUDENDE ORGANISATIE VAN EEN CENTRAAL AANSPREEKPUNT VAN REKENINGEN EN FINANCIËLE CONTRACTEN EN TOT UITBREIDING VAN DE TOEGANG TOT HET CENTRAAL BESTAND VAN BERICHTEN VAN BESLAG, DELEGATIE, OVERDRACHT, COLLECTIEVE SCHULDENREGELING EN PROTEST

Bij deze titel zijn geen opmerkingen te maken.

TITEL 9 – WIJZIGINGEN VAN DE WET VAN 16 DECEMBER 2015 TOT REGELING VAN DE MEDEDELING VAN INLICHTINGEN BETREFFENDE FINANCIËLE REKENINGEN, DOOR DE BELGISCHE FINANCIËLE INSTELLINGEN EN DE FOD FINANCIËN, IN HET KADER VAN EEN AUTOMATISCHE UITWISSELING VAN INLICHTINGEN OP INTERNATIONAAL NIVEAU EN VOOR BELASTINGDOELEINDEN

Artikel 83

Artikel 83 strekt ertoe de verwijzing naar de wet van 8 december 1992 ‘tot bescherming van de persoonlijke levensfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens’ te vervangen door een verwijzing naar “[v]erordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG [(algemene verordening gegevensbescherming)]”.

Daarnaast zou men echter ook moeten verwijzen naar de wet van 30 juli 2018 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens’, aangezien titel 1 van die wet de verwerkingen van persoonsgegevens regelt die onder de AVG vallen.

Omwille van de samenhang zou men bovendien ook de artikelen 13, § 2, 14, § 4, en 18, § 2, van de wet van 16 december 2015 ‘tot regeling van de mededeling van inlichtingen betreffende financiële rekeningen, door de Belgische financiële instellingen en de FOD Financiën, in het kader van een automatische uitwisseling van inlichtingen op internationaal niveau en voor belastingdoeleinden” moeten wijzigen, zodat de verwijzing naar de bepalingen van de wet van 8 december 1992 op dezelfde manier wordt aangepast.

Artikel 84

1. Artikel 84 strekt ertoe, trouwens net zoals artikel 83, rekening te houden met de opheffing van de wet van 8 december 1992 ten gevolge van de inwerkingtreding van de AVG.

In principe mag een nationale tekst geen rekening houden met de toepasbaarheid van bepalingen van Europese teksten die, zoals de AVG, rechtstreeks toepasselijk zijn.

In dit geval echter is het zaak ervoor te zorgen dat de relevante bepalingen van de AVG en de op nationaal vlak te nemen maatregelen op elkaar afgestemd zijn, en ervoor te zorgen dat het dispositief een leesbaar geheel vormt. Daarom kan worden aanvaard dat het ontworpen artikel 16 van de wet van 16 december 2015 bevestigt dat die bepalingen van de AVG van toepassing zijn op het verzenden van door de wet beoogde inlichtingen aan een rechtsgebied dat geen lid is van de Europese Unie.

Het is in die gedachtegang dat de hiernavolgende opmerkingen moeten worden gelezen.

2. Artikel 44 van de AVG poneert het algemene principe dat van toepassing is op het verzenden van persoonsgegevens naar een derde land of een internationale organisatie, net zoals

de betreffende regels inzake de toelaatbaarheid in de artikelen 45 tot 49 van de AVG worden vastgesteld. Het ontworpen artikel 16, § 1, van de wet van 16 december 2015 verwijst naar de artikelen 45, 46, 48 en 49 van de AVG.

Dat artikel 44 moet dus ook in het ontworpen artikel 16, § 1, van de wet van 16 december 2015 worden vermeld.

3. In de reeks artikelen die worden vermeld in het ontworpen artikel 16, § 1, van de wet van 16 december 2015, ontbreekt artikel 47 van de AVG, dat betrekking heeft op de “bindende bedrijfsvoorschriften” die de bevoegde toezichthoudende autoriteit moet “goedkeuren”.

De steller van het voorontwerp moet daar een verklaring voor kunnen geven,⁹ en anders moet hij artikel 47 van de AVG alsnog in het ontworpen dispositief vermelden.

4. Hoe dan ook moet de titel van de AVG volledig worden overgenomen, en wel als volgt: “betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)”.

Artikel 85

1.1. Artikel 85 strekt ertoe de inlichtingen die een rapporterende financiële instelling aan de Belgische bevoegde autoriteit meedeelt, ter beschikking te stellen van de “belastingsambtenaren” (lees: belastingambtenaren). Op die manier organiseert artikel 85 een nieuwe verwerking van persoonsgegevens.

Overeenkomstig artikel 22 van de Grondwet moeten bij elke verwerking van persoonsgegevens, en meer in het algemeen bij elke aantasting van de recht op de eerbiediging van het privéleven, de beginselen inzake legaliteit, legitimiteit en proportionaliteit in acht worden genomen.

1.2.1. Het legaliteitsbeginsel schrijft voor dat de “essentiële elementen” van de verwerking van persoonsgegevens in de wet zelf moeten worden vastgesteld.¹⁰

1.2.2. In dat opzicht moet artikel 85 aanvullend preciseren welk(e) doeleinde(n) met de verwerking worden nagestreefd.

⁹ Sommige bepalingen van de AVG die in het ontworpen artikel 16, § 1, van de wet van 16 december 2015 worden vermeld, bevatten verwijzingen naar artikel 47 van de AVG. Zo stelt artikel 46, lid 2, b), van de AVG bijvoorbeeld dat de “bindende bedrijfsvoorschriften overeenkomstig artikel 47” kunnen voorkomen bij de “passende waarborgen” waarvan in artikel 46 sprake is. Dat vindt weerklank in artikel 49 (“Afwijkingen voor specifieke situaties”), lid 1, eerste en tweede alinea, van de AVG. Zie ook de artikelen 57, lid 1, s), 58, lid 3, j), en 64, lid 1, f), van de AVG.

¹⁰ Advies 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het ontwerp van wet ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’ (*Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119, <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/adviezen/68936.pdf>); GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1.

1.2.3. Voorts dient men nauwkeuriger te omschrijven aan welke personen de bedoelde inlichtingen ter beschikking worden gesteld: wie zijn die “belastingambtenaren”? Op een vraag daarover heeft de gemachtigde van de minister het volgende geantwoord:

“Deze gegevens bevinden zich in het datawarehouse. De gegevens zijn enkel toegankelijk voor dataminers met het oog op een risicoanalyse en selectie. Deze dataminers worden steeds individueel geïdentificeerd in een DAM-fiche (Data Acces Management) die zal worden opgemaakt. De toegang zal steeds gemotiveerd moeten worden in functie van het specifieke onderzoek via deze DAM-fiche. Het privacycollege zal elke DAM-fiche moeten goedkeuren, alvorens deze gegevens in de risico-analyse kunnen worden opgenomen.

Het resultaat van deze risicoanalyse zal uitmonden in een individuele fiche op naam van de belastingplichtige (niet inwoner) wanneer het dossier voor een fiscale controle wordt geselecteerd.

Deze fiche wordt enkel gecommuniceerd aan de ambtenaar belast met de fiscale controle. Het is deze ambtenaar die bedoeld wordt. Deze ambtenaar zal deze fiche manueel opladen in het digitaal fiscaal dossier (TAXI) van de betrokken belastingplichtige niet-inwoner.

De belastingplichtige zelf zal deze fiche dus kunnen consulteren.”

In het licht van die toelichtingen moet het begrip “belastingambtenaren”, dat juridisch nergens is vastgelegd, worden herzien. Wanneer de nieuw vermelde categorie van bevoegde ambtenaren aldus is herzien, kan de Koning indien nodig ertoe worden gemachtigd nader te bepalen wie de aldus vermelde ambtenaren zijn.

1.2.4. Op een vraag over de bewaartermijn van de gegevens heeft de gemachtigde van de minister het volgende geantwoord:

“De gegevens volgen hetzelfde regime als alle andere (fiscale) gegevens (in TAXI). De belastingplichtige zal deze gegevens ook steeds zelf kunnen consulteren en eventuele verbeteringen voorstellen. De manier waarop de FOD Financiën deze persoonsgegevens verwerkt, vindt u terug in de privacyverklaring (https://financien.belgium.be/nl/over_de_fod/privacy/Privacyverklaring).

De algemene maximale bewaartermijn in fiscale zaken is overeenkomstig artikel 11/1 § 1 van de wet van 3 augustus 2012 houdende bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens door de Federale Overheidsdienst Financiën in het kader van zijn opdrachten bepaald op ‘niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, met een maximale bewaartermijn die één jaar na de definitieve beëindiging van de rechterlijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de beperking van de rechten van de betrokkene bedoeld in het eerste lid niet mag overschrijden’.

De persoonsgegevens die voortkomen uit de verwerkingen in het datawarehouse worden overeenkomstig art. 5, § 1, derde lid, van de wet van 3 augustus 2012 niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt met een maximale bewaartermijn die één jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke behoren en, in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de administratieve en rechterlijke procedures en rechtsmiddelen.”

Het is raadzaam die uitleg op te nemen in de toelichting bij het artikel, zodat daar explicieter wordt verwezen naar de relevante wettelijke bepalingen die de bewaartermijn regelen van de persoonsgegevens die door het voorliggende voorontwerp worden verwerkt.

1.2.5. Op een vraag, ten slotte, over de bedoeling van de woorden “Deze inlichtingen worden geacht te zijn verkregen overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde” heeft de gemachtigde van de minister het volgende gesteld:

“De bedoeling van de bepaling om aan de gegevens van de [Common Reporting Standard (CRS)] een fiscale bewijswaarde toe te kennen. Vandaar de bepaling ‘Deze inlichtingen worden geacht te zijn verkregen overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.’

In het bijzonder worden de bepalingen in titel VII van het WIB92 (vestiging en invordering van de belastingen) en hoofdstuk X (bewijsmiddelen en controlemaatregelen) van het WBTW bedoeld.

Indien de verwijzing naar deze hoofdstukken niet specifiek genoeg is, lijken minimum de verwijzingen naar art. 322 WIB92 en 62bis WBTW te moeten worden opgenomen.”

Gelet op het antwoord van de gemachtigde moet het dispositief dan ook worden gewijzigd zodat nauwkeuriger wordt verwezen naar de vermelde bepalingen van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde. Ook moet het doeleinde dat met die assimilatie wordt nagestreefd, aanvullend in de toelichting bij het artikel worden vermeld.

1.3. Naar aanleiding van een vraag over de noodzaak inlichtingen aldus ter beschikking te stellen en over de proportionaliteit van de beoogde verwerking van persoonsgegevens, heeft de gemachtigde van de minister de volgende uitleg gegeven:

“1. Ring-fencing van Belgische financiële vaste activa van niet-inwoners

Momenteel is niet voorzien dat de Belgische belastingadministratie de aldus verkregen inlichtingen kan gebruiken voor de uitoefening van haar kerntaak om de juiste heffing van de belastingen te garanderen. Concreet betekent deze situatie dat de Belgische Staat een vorm van afscherming (‘ring fencing’) toelaat ten aanzien van fiscale niet-inwoners die in België financiële activa aanhouden.

Het belangrijkste risico bestaat er hier in dat inlichtingen die noodzakelijk zijn in de strijd tegen fraude jegens de Belgische Staat waaronder niet aangegeven inkomsten maar ook bijvoorbeeld fiscale domiciliefraude, niet beschikbaar zijn voor de uitoefening van de kerntaak. Het voorstel voert een bepaling in waardoor rechtmatig gebruik kan worden gemaakt van de toegang tot CRS OUT-gegevens.

Het lijkt evident dat gegevens waarover de administratie beschikt in het kader van haar internationale verplichtingen ook voor nationale doeleinden inzake fraudebestrijding mogen aangewend worden, net zoals de inlichtingen afkomstig uit het buitenland voor nationale doeleinden mogen worden gebruikt.

De vermelde ‘ring fencing’ van fiscale niet-inwoners die in België financiële activa aanhouden lijkt op gespannen voet te staan met de beginselen van non-discriminatie, daar zij het aanhouden van financiële activa in België door buitenlanders onttrekt aan een

adequate controle door de Belgische belastingadministratie, terwijl de Belgische belastingadministratie wel informatie krijgt over de financiële tegoeden die Belgische inwoners aanhouden in het buitenland.

Wat betreft de gegevens in het Centraal Aanspreekpunt dient de buitenlandse rekeningen van een Belgisch rijksinwoner als referentiepunt genomen te worden. Daarover verkrijgt de Belgische fiscus alle informatie inclusief het saldo van de buitenlandse Staat ingevolge de CRS-uitwisseling, en wordt deze buitenlandse rekening overeenkomstig artikel 307, § 1/1, van het WIB '92 eveneens opgenomen in het [centraal aanspreekpunt van rekeningen en financiële contracten (CAP)], en beschikt de fiscus over twee gegevensstromen inzake deze buitenlandse rekeningen.

In het geval van een niet-inwoner heeft de fiscus voor interne fiscale doeleinden enkel toegang tot de gegevens van zijn Belgische rekeningen en contracten opgenomen in het CAP.

De adviezen van de raad van State 57.809/2 van 13 juli 2015 en van de Privacycommissie van 28/2015 van 1 juli 2015 met betrekking tot de CRS/FATCA-wet maken geen enkele opmerking over het ontstaan van twee gegevensstromen inzake informatie over financiële rekeningen, zijnde het CAP gehouden bij de NBB en de gegevens verkregen uit de CRS-uitwisselingen.

2. Fiscus en gegevensverwerking

Meer algemeen is het van belang te wijzen op de wettelijke opdrachten die de fiscale administratie hoort te vervullen. Het betreft een veelheid aan taken die in het kader van een correcte belastingheffing reiken van fiscaal onderzoek tot de inning en invordering van fiscale schulden. Daarbij is het van primordiaal belang erop te wijzen dat in België de fiscale wet van openbare orde is. Deze wetten worden geacht de 'wezenlijke belangen van de staat of de gemeenschap te treffen, of berusten op de economische of juridische grondslagen van de samenleving'.

Teneinde haar wettelijke opdracht naar behoren te kunnen vervullen, worden aan de fiscale administratie in verschillende fiscale wetboeken onderzoeksbevoegdheden toegekend, waarvan de wetgever heeft vastgesteld dat zij in de snel evoluerende maatschappij op heden dienen te worden aangevuld met bevoegdheden en mogelijkheden voor de fiscale administratie die ambtenaren toelaten om binnen de termijnen die diezelfde fiscale wetten hen opleggen, het nodige onderzoek te verrichten. In die zin is aan de noodzakelijkheidsvereiste en de proportionaliteit van artikel 5.1 c) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (EU) 2016/679 (de 'AVG') voldaan, juist omwille van het beoogde doel.

Voor de volledigheid wordt verwezen naar de wet van 3 augustus 2012 houdende bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens door de Federale Overheidsdienst Financiën in het kader van zijn opdrachten, die met het oog op de bescherming en de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig van toepassing is.

Tot slot kan nuttig verwezen worden naar de relevante voorafgaande overweging van de AVG die het volgende stelt: *Overheidsinstanties waaraan ingevolge een wettelijke verplichting persoonsgegevens worden bekendgemaakt voor het vervullen van een officiële taak, zoals belasting- of douaneautoriteiten, financiële onderzoeksdiensten, onafhankelijke bestuurlijke autoriteiten of financiële marktautoriteiten die belast zijn met de regulering van en het toezicht op de effectenmarkten, mogen niet als ontvangers worden beschouwd indien zij persoonsgegevens ontvangen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bepaald onderzoek in het algemeen belang, overeenkomstig het Unierecht of het recht van de lidstaten.* Hieruit volgt dat de AVG erkent dat aan de gegevensverwerking in het kader van een wettelijke opdracht van de fiscale administratie geen dermate strikte interpretatie

kan worden verbonden dat de efficiëntie van haar werkzaamheden (die van openbare orde zijn) op de helling zou komen te staan.

Zowel de AVG als de richtlijn betreffende de automatische en verplichte uitwisseling van informatie op belastinggebied vormen een Europese gemeenschapsnorm afkomstig van dezelfde wetgever, zodat redelijkerwijs aangenomen kan worden dat deze niet tegenstrijdig is met de AVG.”

Het zou nuttig zijn die uitleg in de toelichting bij het artikel op te nemen zodat de proportionaliteit van het ter beschikking stellen van de bedoelde inlichtingen kan worden gerechtvaardigd in het licht van het nagestreefde doeleinde, dat in het dispositief nader zal worden aangegeven.

TITEL 10 – CONFORMITEIT VAN DE FISCALE PROCEDURES AAN DE INTERNATIONALE STANDAARDEN

Vormvereisten

Artikel 87 van het voorontwerp breidt de toegang tot het UBO-register uit, dat persoonsgegevens bevat, en de artikelen 88 en 89 van het voorontwerp leiden tot het opleggen van dwangsommen met het oog op het verkrijgen van informatie, waaronder persoonsgegevens, van de belastingplichtige en derden. Bovendien wordt de bewaartermijn door de artikelen 90 en 91 van het voorontwerp voor bepaalde stukken met persoonsgegevens, zoals rekeningafschriften en presentielijsten, verlengd.¹¹

Artikel 36, lid 4, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)’, gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 van die verordening, voorziet in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, in dit geval de Gegevensbeschermingsautoriteit bedoeld in de wet van 3 december 2017 ‘tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit’, te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking. Het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit moet bijgevolg worden ingewonnen vooraleer het voorontwerp in het parlement kan worden ingediend. In dat verband stelde de gemachtigde het volgende:

“L’avis APD à propos de l’article 87 du chapitre 1er de l’avant-projet de loi portant des dispositions fiscales et financières diverses (consultation en masse du registre UBO) sera rendu le 19 août 2022 par l’APD.”

¹¹ Dit zijn onmiskenbaar persoonsgegevens. De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft er bovendien al op gewezen dat ook de verwerking van meer abstracte fiscale identificatiegegevens, zoals btw-nummers, aanleiding kan geven tot de verwerking van persoonsgegevens, zie adv.RvS 71.555/3 van 30 juni 2022 over een voorontwerp van wet ‘houdende diverse bepalingen inzake belasting over de toegevoegde waarde’, opmerking 3; zie voor accijnsnummers, adv.RvS 71.525/3 van 17 juni 2022 over een voorontwerp van wet ‘tot wijziging van de wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen’, opmerkingen 3.1 en 3.2.

Er moet worden opgemerkt dat ook de artikelen 88 tot 91 van het voorontwerp betrekking hebben op het bewaren en verwerken van gegevens, waaronder persoonsgegevens, zodat ook over die bepalingen het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit moet worden ingewonnen.

Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van de voornoemde vormvereisten nog wijzigingen zou ondergaan,¹² moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

Artikelen 88 en 89

De draagwijdte van de woorden “[i]n elk geval” (ontworpen artikel 381, derde lid, van het WIB 92) of van het woord “steeds” (ontworpen artikel 92*ter*, derde lid, van het Btw-wetboek) is onduidelijk. Die woorden lijken te suggereren dat in het geval de informatie gevraagd wordt in het kader van internationale samenwerking de dwangsom altijd moet worden gevorderd, wat wellicht niet nodig is, of zelfs altijd moet worden opgelegd, wat de rechterlijke controle die wordt ingesteld – en die een essentieel tegengewicht is voor de beperkingen aan de grondrechten die het aanwenden van dwangmiddelen met zich meebrengt – ernstig zou ondergraven. De gemachtigde stelde in dat verband het volgende:

“Afin d’éviter toute ambiguïté, les mots ‘in elk geval’ utilisé dans l’article 381, alinéa 3, CIR 92 en projet (article 88 de l’avant-projet de loi) et le mot ‘steeds’ utilisé dans l’article 92*ter*, alinéa 3 CTva en projet (article 89 de l’avant-projet de loi) seront supprimés. Il en sera de même pour le mot ‘toujours’ utilisé dans la version en français de l’article 381, alinéa 3, CIR 92 en projet (article 88 de l’avant-projet de loi) et l’article 92*ter*, alinéa 3, CTva en projet (article 89 de l’avant-projet de loi).”

Met het voorstel van de gemachtigde, om de betrokken woorden weg te laten, kan worden ingestemd.

Artikelen 96 tot 99

De artikelen 96 en 97 van het voorontwerp, enerzijds, en de artikelen 98 en 99 van het voorontwerp, anderzijds, zijn schijnbaar identiek. Zoals uit artikel 101 van het voorontwerp blijkt, treden de artikelen 96 en 98 echter in werking op 1 januari 2023 en de artikelen 97 en 99 op 1 januari 2025. Die werkwijze zou nodig zijn omdat op 1 januari 2025 al eerder aangenomen wijzigingen van de artikelen 371, eerste lid en 373, eerste lid, van het WIB 92 in werking treden die de bezwaartermijnen die via de artikelen 96 en 98 van het voorontwerp worden verlengd opnieuw zouden herleiden tot zes maanden. De artikelen 97 en 99 van het voorontwerp beogen daarom in de voornoemde bepalingen van het WIB 92, zoals die zullen gelden op 1 januari 2025, de bezwaartermijn opnieuw op één jaar te brengen.

¹² Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

Dat probleem rijst echter enkel voor artikel 373 van het WIB 92, dat bij artikel 38 van de wet van 26 januari 2021 ‘betreffende de dematerialisatie van de relaties tussen de Federale Overheidsdienst Financiën, de burgers, rechtspersonen en bepaalde derden en tot wijziging van diverse fiscale wetboeken en wetten’ zal worden vervangen op 1 januari 2025 door een bepaling die een kortere termijn voorziet.¹³ Artikel 371, eerste lid, van het WIB 92 zal weliswaar ook worden gewijzigd, overeenkomstig artikel 36, 1°, van de wet van 26 januari 2021, maar die wijziging heeft geen betrekking op de duur van de bezwaartermijn. Als artikel 96 van het voorontwerp die bepaling wijzigt met ingang van 1 januari 2023, zal die toekomstige wijziging op 1 januari 2025 daarop dus geen gevolgen hebben. Artikel 97 van het voorontwerp zal dan zonder voorwerp zijn, want de te vervangen woorden zullen al vervangen zijn, zoals ook door de gemachtigde werd erkend.¹⁴ Het voorontwerp moet bijgevolg als volgt worden aangepast:

- in artikel 96, dat uitwerking heeft vóór de wet van 26 januari 2021 in werking treedt, moet de datum “26 januari 2021” worden vervangen door de datum “25 april 2014”;
- artikel 97 dient te worden weggelaten;
- in artikel 98, dat uitwerking heeft vóór de wet van 26 januari 2021 in werking treedt, moet de datum “26 januari 2021” worden vervangen door de datum “13 april 2019”;
- artikel 99 kan ongewijzigd behouden blijven;
- in artikel 101 dienen de verwijzingen in het vierde lid te worden aangepast.

Artikel 101

De artikelen 90 tot 95 en 100 van het voorontwerp zijn wijzigingsbepalingen, die bij de inwerkingtreding van de aan te nemen wet meteen uitwerking hebben en daarna niet meer kunnen worden toegepast. De bij die artikelen gewijzigde bepalingen zullen daarentegen wel worden toegepast in de toekomst. Bijgevolg moet in het eerste lid van artikel 101 van het voorontwerp de zinsnede “De artikelen 90 tot 95 en 100” worden vervangen door de zinsnede “Artikel 315, derde lid, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals gewijzigd door artikel 90 van deze wet, artikel 315*bis*, vijfde lid, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals gewijzigd door artikel 91 van deze wet, artikel 333, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals gewijzigd door artikel 92 van deze wet, artikel 354 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals vervangen door artikel 93 van deze wet, artikel 354/1 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals ingevoegd door artikel 94 van deze wet, artikel 358 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals

¹³ Artikel 219, eerste lid, van de wet van 26 januari 2021, tenzij de Koning eerder een andere datum van inwerkingtreding zou bepalen, overeenkomstig artikel 219, tweede lid, van die wet.

¹⁴ De gemachtigde stelde in dat verband het volgende : “Après vérification, il apparaît que la modification qui sera apportée le 1er janvier 2025 à l’article 371 du CIR 92 par l’article 36, 1° de la loi du 26 janvier 2021 est rédigée de manière telle que l’article 97 du présent projet de loi peut en effet être supprimé sans incidence. La référence à ce même article 97 devra également être supprimée de l’article 101 du projet.”

gewijzigd door artikel 95 van deze wet en artikel 374, eerste lid, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zoals gewijzigd door artikel 100 van deze wet”.

Artikel 104

De artikelen 102 en 103 van het voorontwerp zijn wijzigingsbepalingen, die bij de inwerkingtreding van de aan te nemen wet meteen uitwerking hebben en daarna niet meer kunnen worden toegepast. De bij die artikelen gewijzigde bepalingen zullen daarentegen wel worden toegepast in de toekomst. In artikel 104, eerste lid, van het voorontwerp moet de zinsnede “artikelen 102 en 103” bijgevolg worden vervangen door de zinsnede “artikelen 60 en 81*bis*, § 1, van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, zoals gewijzigd door de artikelen 102 en 103 van deze wet”.

TITEL 11 – AFSCHAFFING VAN HET FONDS “SHAPE-DOMEINEN”

Artikelen 105 en 106

Titel 11 strekt tot afschaffing van het begrotingsfonds “SHAPE-Domeinen”.

Daartoe wordt artikel 77 van de wet van 14 april 2011 ‘houdende diverse bepalingen’ opgeheven bij artikel 105 van het voorontwerp.

Het is evenwel niet aangewezen paragraaf 3 van artikel 77 van de wet van 14 april 2011 op te heffen, aangezien het om een wijzigingsbepaling gaat die dus volledig uitwerking heeft gehad zodra ze in werking is getreden. Daaruit volgt dat elke eventuele opheffing of wijziging van een dispositief dat resulteert uit een in werking getreden wijziging, slechts nuttige uitwerking kan hebben als ze rechtstreeks in de gewijzigde oorspronkelijke tekst plaatsvindt.¹⁵

Er moet in het voorontwerp dus een nieuwe op zichzelf staande bepaling worden ingevoegd, waarbij de betreffende rubriek van de tabel gevoegd bij de organieke wet van 27 december 1990 ‘tot oprichting van de begrotingsfondsen’ rechtstreeks wordt opgeheven.

De daaropvolgende artikelen moeten dienovereenkomstig worden hernoemd. Hetzelfde geldt voor de verwijzing naar artikel 105, in artikel 106.

¹⁵ Beginselen van de wetgevingstechniek - Handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten, www.raadvst-consetat.be, tab “Wetgevingstechniek”, aanbeveling 128.

TITEL 12 – BEKRACHTIGING VAN KONINKLIJKE BESLUITENArtikel 107

In de inleidende zin van artikel 107 van het voorontwerp dienen de woorden “met
ingang van hun respectieve datum van inwerkingtreding”, die overbodig zijn, te worden
weggelaten.

*

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois 'sur le Conseil d'État', coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation limite son examen au fondement juridique de l'avant-projet[‡], à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, l'avant-projet appelle les observations suivantes.

*

FORMALITÉS PRÉALABLES

1. L'article 36, paragraphe 4, du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 'relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)' (ci-après : le « RGPD »), combiné avec l'article 57, paragraphe 1, c), et le considérant 96 de ce règlement, ainsi qu'avec l'article 2, alinéa 2, de la loi du 30 juillet 2018 'relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel', prévoit une obligation de consulter l'autorité de contrôle, en l'occurrence l'Autorité de protection des données visée dans la loi du 3 décembre 2017 'portant création de l'Autorité de protection des données', dans le cadre de l'élaboration d'une proposition de mesure législative devant être adoptée par un parlement national, ou d'une mesure réglementaire fondée sur une telle mesure législative, qui se rapporte au traitement de données à caractère personnel.

En l'espèce, les titres 8 et 9 de l'avant-projet règlent des traitements de données à caractère personnel.

Interrogé à cet égard, le délégué du Ministre a indiqué qu'une demande d'avis avait été adressée à l'Autorité de protection des données mais que l'avis n'avait pas encore été rendu.

Si l'accomplissement de cette formalité devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État, les dispositions modifiées ou ajoutées qui ne seraient pas de pure forme ou qui ne résulteraient pas également des suites réservées au présent avis devraient être soumises à la section de législation conformément au prescrit de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois coordonnées 'sur le Conseil d'État'.

2. Interrogé au sujet de la consultation préalable de la Banque centrale européenne, prévue par l'article 2, paragraphe 1, de la décision 98/415/CE du Conseil du 29 juin 1998 'relative à la consultation de la Banque centrale européenne par les autorités nationales au sujet des projets de réglementation' concernant le titre 8 de l'avant-projet, le délégué du Ministre a indiqué ce qui suit :

[‡] S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité aux normes supérieures.

« Ik verwijs naar de brief van de [European Central Bank (ECB)] van 29 juli 2021 in bijlage.

De ECB stelt ‘After careful consideration, the ECB has decided not to adopt an opinion in the present case as the draft law only touches marginally on the ECB’s fields of competence pursuant to Articles 127(4) and 282(5) of the Treaty on the Functioning of the European Union, in conjunction with the third indent of Article 2(1) of Council Decision 98/415/EC2. In reaching its decision not to adopt an opinion, the ECB took into particular account that the amendments introduced by the draft law are only of a technical nature.’

Bij vorige wijzigingen van de CAP-wet van 8 juli 2018 of van het uitvoeringsbesluit van 7 maart 2019 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) beslist geen advies meer te verstrekken wanneer een geplande wetswijziging slechts marginaal het bevoegdheidsgebied van de ECB aangaat, in het bijzonder wanneer, zoals hier het geval is, de wijzigingen slechts technisch van aard zijn, en aangezien de CAP-wet ervoor zorgt dat alle door de NBB gedragen investerings- en werkingskosten door de Staat aan de NBB worden ».

Il est pris acte de ces explications.

EXAMEN DE L’AVANT-PROJET

TITRE 1ER – DISPOSITION GÉNÉRALE

Ce titre n’appelle aucune observation.

TITRE 2 – HARMONISATION D[ES] TAUX D’INTÉRÊT POUR LES CRÉANCES GÉRÉES PAR LE SERVICE PUBLIC FÉDÉRAL FINANCES

Article 4

Dans la phrase liminaire du texte néerlandais de l’article 4 de l’avant-projet, on supprimera une fois le mot « artikel ».

Article 14

De l’accord du délégué, la modification en projet prévue par l’article 14, 1°, de l’avant-projet doit faire mention des « intérêts moratoires et de retard ».

Article 16

À la question de savoir s’il ne serait pas préférable que l’article 91, § 4, alinéa 4, et § 5, alinéa 4, 2°, en projet, du Code de la TVA fasse mention de la condition « que ces données ne peuvent être obtenues par l’administration au prix d’efforts raisonnables », le délégué a répondu ce qui suit :

« La formulation proposée dans le texte de l'avant-projet s'inspire de la législation existante en matière d'impôts sur les revenus. Ainsi l'article 419, alinéa 1er, 6°, CIR/92, dispose qu'aucun intérêt moratoire n'est alloué '6° lorsque l'administration **a été raisonnablement dans l'impossibilité de liquider le remboursement**, en raison entre autres de l'absence d'informations sur l'identité ou sur les coordonnées bancaires du ou des bénéficiaires, pendant la période s'étendant entre le premier jour du mois suivant celui pendant lequel le remboursement aurait dû être liquidé si l'administration avait eu les données nécessaires, et la fin du deuxième mois suivant le mois au cours duquel une mise en demeure a été adressée à l'administration, et à la condition que cette impossibilité ait cessé.'

Nous pouvons souscrire à votre proposition de préciser 'en deze gegevens door haar niet met redelijke inspanningen kunnen worden bekomen' ».

Le texte en projet doit donc être adapté dans le sens indiqué par le délégué.

Article 33

L'article 204³, § 3, alinéa 1er, en projet, du Code des droits et taxes divers prévoit que les intérêts moratoires à l'égard de l'administration ne commencent à courir qu'à partir du premier jour du quatrième mois qui suit celui au cours duquel la demande en restitution complète de la taxe a été introduite. À la question de savoir si un régime comparable ne devrait pas également s'appliquer à l'égard du redevable, le délégué a répondu ce qui suit :

« En ce qui concerne le redevable, les intérêts de retard commencent à courir selon le cas :

à compter du jour qui suit l'échéance de paiement (article 204/3, §1er, alinéa 1er) en ce qui concerne les taxes et droits d'écriture ;

En ce qui concerne les amendes :

- à compter de la date d'exécutoire du registre de perception et recouvrement lorsque les amendes sont reprises à un registre de perception et recouvrement ;

- ou de la date de signification de la contrainte lorsque ces amendes sont reprises dans une contrainte ;

- ou encore du moment où la décision judiciaire portant condamnation au paiement de ces amendes est coulée en force de chose jugée dans les autres cas.

Le délai de 4 mois du paragraphe 3 n'est applicable que pour les intérêts moratoires (dus par l'Etat) dans la mesure où lorsqu'une demande en restitution est introduite par le redevable de la taxe, l'administration doit pouvoir disposer du temps suffisant pour se prononcer sur le fond et déterminer effectivement s'il y a lieu ou pas de restituer la taxe payée totalement ou partiellement. Certaines taxes présentent une complexité (songeons à la taxe annuelle sur les comptes-titres – titre X du Code des droits et taxes divers), qui ne permet pas à l'administration de statuer sur le fond de la demande en restitution et de procéder à l'ordonnancement (sachant que ces deux compétences sont par ailleurs du ressort de deux administrations différentes au sein du SPF Finances) dans un délai très court, de sorte qu'un délai de 4 mois a été prévu pour toutes les taxes. Ce délai s'inspire par ailleurs de l'actuel article 201/9/4, alinéa 3, du Code des droits et taxes divers, qui devient applicable avec l'article 204/3 en projet à l'ensemble des impôts prévus par ce code ».

Nonobstant les précisions du délégué, la question se pose de savoir si les arguments relatifs au « temps suffisant » et à la « complexité des dossiers », invoqués pour justifier le régime, sont suffisants pour pouvoir étayer, sur la base de motifs raisonnables, la différence de traitement résultant du régime. En effet, ces arguments pourraient également s'appliquer, dans certaines situations, dans le chef du redevable. La question se pose dès lors de savoir si le régime est bien équilibré en ce qui concerne la prise en considération des situations et intérêts, respectivement, de l'administration et des redevables.

Articles 36 et 37

1. Dans le texte néerlandais des articles 36 et 37 de l'avant-projet, on remplacera chaque fois le mot « intrest » par le mot « interest ».
2. L'effet immédiat sur toutes les situations en cours, que prévoit l'article 37 de l'avant-projet, ne peut se concilier avec l'interdiction de non-rétroactivité que s'il est conçu de façon telle que, lors du calcul des intérêts dus pour la période jusqu'à l'entrée en vigueur de la loi à adopter, les taux d'intérêt en vigueur à l'époque sont appliqués, et pour la période postérieure à l'entrée en vigueur de cette loi, ce sont les taux d'intérêt nouvellement instaurés qui s'appliquent.

TITRE 3 – MODIFICATIONS RELATIVES AUX IMPÔTS SUR LES REVENUS

Formalités

Le délégué a confirmé que l'inspection des Finances n'a pas encore donné son avis en ce qui concerne le chapitre 5 du titre 3 de l'avant-projet. Cette formalité devra encore être accomplie.

Article 40

Les auteurs de l'avant-projet veilleront, au regard du principe d'égalité, à ce que l'exemption prévue par l'avant-projet en ce qui concerne le bonus emploi visé dans le décret de la Région flamande du 20 mai 2022 'tot regeling van de toekenning van een jobbonus' soit également accordée si un régime comparable était instauré par une autre région.

Articles 48 et 53

L'article 48 de l'avant-projet remplace l'article 275^{0/1} du CIR 92, inséré par l'article 36 de la loi du 5 juillet 2022 'portant des dispositions fiscales diverses', qui est lié à la dispense de versement du précompte professionnel pour le travail portuaire. Cette loi a été publiée le 15 juillet 2022 au Moniteur belge. L'article 36 précité est entré en vigueur le 25 juillet 2022.

L'article 53, dernier alinéa, de l'avant-projet dispose que l'article 48 s'applique aux rémunérations qui sont payées ou attribuées à partir du 1er avril 2022. Invité à fournir des précisions à ce sujet, le délégué a déclaré ce qui suit :

« De inwerkingtreding van artikel 48 van het ontwerp op 1 april 2022 wordt verantwoord door de wil om artikel 36 van de wet van 5 juli 2022 houdende fiscale bepalingen, dat in principe op 25 juli in werking treedt, geen uitwerking te laten hebben na deze datum.

Er had ook voor gekozen kunnen worden om 25 juli 2022 als inwerkingtredingsdatum te kiezen, maar om het aantal inwerkingtredingsdata te beperken, lijkt het voor de eenvoud wenselijk om de inwerkingtreding van deze maatregel te verbinden met de recente wijziging van de vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor ploegenarbeid door de wet van 28 maart 2022 houdende verlaging van lasten op arbeid, waarvan de door deze wet aangebrachte wijzigingen eveneens in werking zijn getreden op 1 april 2022.

Dit heeft inderdaad tot gevolg dat er retroactiviteit is van enkele maanden, maar gelet op het feit dat dit ontwerpartikel in het ontwerp werd opgenomen op expliciete vraag van de havensector en dus in het voordeel is van de belastingplichtigen, lijkt dit ons niet problematisch te zijn ».

Contrairement à ce que déclare le délégué, aucun effet rétroactif n'est conféré à l'article 48 de l'avant-projet. Cet article entre en vigueur conformément aux règles usuelles d'entrée en vigueur, à savoir le dixième jour qui suit celui de sa publication au Moniteur belge, et s'applique à partir de cette date aux rémunérations qui sont payées ou attribuées à partir du 1er avril 2022. Il en résulte que l'article 36 précité de la loi du 5 juillet 2022 produit bel et bien ses effets après le 25 juillet 2022, ce qui n'est pas l'intention. Pour y remédier, il faudrait conférer à l'article 48 de l'avant-projet un effet rétroactif jusqu'au 25 juillet 2022, pour autant que les conditions à cet effet soient remplies, à savoir que la rétroactivité est indispensable à la réalisation d'un objectif d'intérêt général ¹. L'exposé des motifs devra alors être complété par une justification en ce sens.

Article 58

L'article 58 de l'avant-projet dispose que le précompte professionnel, qui, durant la période du 1er janvier 2022 au 15 mai 2022, conformément à l'article 272 du CIR 92, a été retenu sur les revenus qui y sont visés, est imputé sur l'impôt conformément à l'article 296 du CIR 92. Invité à apporter des précisions à propos de la date du 15 mai 2022, le délégué a répondu ce qui suit :

« De wet die het fiscaal stelsel van de beloningen voor verenigingsactiviteiten regelt (wet van 26 april 2022 tot regeling van het fiscaal stelsel van de beloningen voor verenigingsactiviteiten zoals bedoeld in artikel 17 van het koninklijk besluit van 28

¹ Jurisprudence constante de la Cour constitutionnelle, voir notamment : C.C., 21 novembre 2013, n° 158/2013, B.24.2 ; C.C., 19 décembre 2013, n° 172/2013, B.22 ; C.C., 29 janvier 2014, n° 18/2014, B.10 ; C.C., 9 octobre 2014, n° 146/2014, B.10.1 ; C.C., 22 janvier 2015, n° 1/2015, B.4 ; C.C., 7 mai 2015, n° 54/2015, B.12 ; C.C., 14 janvier 2016, n° 3/2016, B.22 ; C.C., 3 février 2016, n° 16/2016, B.12.1 ; C.C., 28 avril 2016, n° 58/2016, B.9.2 ; C.C., 21 décembre 2017, n° 145/2017, B.16.2 ; C.C., 19 juillet 2018, n° 100/2018, B.13 ; C.C., 3 juin 2021, n° 82/2021, B.6 ; C.C., 23 juin 2022, n° 85/2022, B.10.2.

november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders) werd op 6 mei 2022 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. De regering gaat ervan uit dat de sector vanaf 15 mei 2022 voldoende geïnformeerd is over de regeling om de beloningen als diverse inkomsten aan te merken waarop geen bedrijfsvoorheffing moet ingehouden worden, maar waarvoor wel een specifieke ficheverplichting geldt ».

Dès lors que les revenus visés, recueillis à partir du 1er janvier 2022, peuvent être qualifiés de revenus divers en vertu de la loi du 26 avril 2022 précitée, l'article 58 de l'avant-projet prévoit que le précompte professionnel retenu est imputé sur l'impôt, conformément à l'article 296 du CIR 92. Cette loi du 26 avril 2022 a été publiée au Moniteur belge du 6 mai 2022 et est entrée en vigueur le 16 mai 2022, conformément aux règles usuelles d'entrée en vigueur.

Par conséquent, le dispositif en projet fait écho à celui inscrit dans la loi du 26 avril 2022, mais ne contient pas de règles concernant les précomptes professionnels éventuels qui seraient encore retenus après le 15 mai 2022. Le cas échéant, les auteurs de l'avant-projet devront veiller à prévoir également pour ces précomptes professionnels un régime ayant un résultat comparable.

Article 60

Il ressort de l'exposé des motifs que le crédit d'impôt prévu par l'article 60 de l'avant-projet ne s'applique pas aux bénévoles. À la question de savoir comment cela se justifie au regard du principe d'égalité, le délégué a répondu ce qui suit :

« De regering wil werkgevers aanmoedigen om aan hun werknemers die dienstverplaatsingen doen met de eigen wagen een forfaitaire vergoeding uit te keren die zo goed mogelijk aansluit bij deze die aan ambtenaren wordt toegekend. Op die manier wil de regering helpen vermijden dat werknemers een kost moeten dragen die in principe ten laste is van hun werkgever en zo hun inkomen uit arbeid eigenlijk zien verlagen. Voor vrijwilligers is de situatie verschillend vermits hun activiteiten niet gericht zijn op het verwerven van een inkomen.

Om die reden werd besloten het belastingkrediet enkel toe te kennen voor een verhoging die het gevolg is van een aanpassing van een collectieve arbeidsovereenkomst, arbeidsreglement of een individuele arbeidsovereenkomst en die geldt zonder beperking in de tijd.

De kilometervergoeding voor de verplaatsingen van de vrijwilliger wordt niet op dergelijke wijze geregeld. De organisatie bepaalt vaak zelf autonoom het tarief, rekening houdende met de wettelijke maximumbedragen. Door dit verschil zal in de praktijk het belastingkrediet dus niet gelden voor vrijwilligers ».

Il est recommandé d'inscrire cette justification dans l'exposé des motifs.

Article 63

L'article 63, alinéa 1er, de l'avant-projet dispose que les articles 59 à 61 s'appliquent aux augmentations « attribuées » à partir du 1er mars 2022 jusqu'au 31 décembre 2022. Cette

disposition doit se concilier avec l'article 60, § 1er, alinéa 1er, de l'avant-projet, qui prévoit que le crédit d'impôt s'applique à l'augmentation « pa[yée] » ou « accord[ée] » au plus tard le 31 décembre 2022.

TITRE 4 – MODIFICATION DE LA LOI-PROGRAMME DU 27 DÉCEMBRE 2004 ET ABROGEANT L'ARRÊTÉ ROYAL DU 16 MARS 2022 MODIFIANT PROVISOIREMENT L'ARTICLE 419, B), C), E) I) ET F) I), L'ARTICLE 420, § 3, ET L'ARTICLE 429, § 5, 1), DE LA LOI-PROGRAMME DU 27 DÉCEMBRE 2004

Articles 64 à 66

Les articles 64 à 66 de l'avant-projet reproduisent le contenu de l'arrêté royal du 16 mars 2022 'modifiant provisoirement l'article 419, b), c), e) i) et f) i), l'article 420, § 3 et l'article 429, § 5, 1) de la loi-programme du 27 décembre 2004'. Cet arrêté a été pris en vertu de l'article 13, § 1er, de la loi générale du 18 juillet 1977 'sur les douanes et accises', qui s'énonce comme suit :

« § 1er. En vue de l'application anticipée des changements qui doivent être apportés d'urgence aux droits d'accise, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, prescrire toutes mesures, y compris le versement provisoire des droits qui seront établis par la loi.

Le Roi saisira les Chambres législatives, immédiatement si elles sont réunies, sinon dès l'ouverture de leur plus prochaine session, d'un projet de loi tendant à apporter aux droits d'accise, les changements en vue desquels des mesures ont été prescrites par application de l'alinéa 1er ».

Dès lors que les modifications urgentes apportées aux droits d'accise, qui ont déjà été instaurées à partir du 19 mars 2022 par l'arrêté royal du 16 mars 2022, sont actuellement soumises au législateur, conformément à l'article 13, § 1er, alinéa 2, précité, de la loi générale du 18 juillet 1977, en vue de les inscrire définitivement dans lesdits droits, il peut être recommandé de justifier ces modifications dans l'exposé des motifs dans une perspective plus large que le fait le rapport au Roi joint à cet arrêté, notamment au regard du principe d'égalité² et de l'obligation de standstill découlant de l'article 23 de la Constitution³.

TITRE 5 – MODIFICATIONS DE LA LOI-PROGRAMME DU 27 DÉCEMBRE 2004

Formalités

L'article 77 de l'avant-projet modifie un régime d'exonération des droits d'accise pour certains produits énergétiques. Cet article fait application de la liberté d'action offerte par l'article 15 de la directive 2003/96/CE du Conseil du 27 octobre 2003 'restructurant le cadre

² Comparer avec l'avis C.E. 71.402/3 du 3 juin 2022 sur une proposition de loi 'modifiant la loi-programme du 27 décembre 2004 en vue de permettre de réduire le droit d'accise spécial sur les carburants', observation 5 (*Doc. Parl.*, Chambre, 2021-22, n° 55-2589/002, p. 5).

³ Voir à cet égard : l'avis C.E. 70.434/1-2-3-4-VR du 17 novembre 2021 sur un avant-projet devenu la loi-programme du 27 décembre 2021, observation 1 relative aux articles 43 et 44 (*Doc. parl.*, Chambre, 2021-22, n° 55-2349/001, pp. 235-236).

communautaire de taxation des produits énergétiques et de l'électricité' aux États membres et peut donc être considéré comme une transposition partielle de l'article précité de cette directive ⁴.

L'article 26, paragraphes 1 et 2, de la directive 2003/96/CE s'énonce comme suit :

« 1. Les États membres informent la Commission des mesures qu'ils prennent au titre de l'article 5, de l'article 14, paragraphe 2, et des articles 15 et 17.

2. Des mesures telles que les exonérations, réductions, différenciations ou remboursements de taxe, prévues par la présente directive, pourraient constituer des aides d'État et doivent, dans ces cas, être notifiées à la Commission en application de l'article 88, paragraphe 3, du traité.

L'information communiquée à la Commission conformément à la présente directive ne dispense pas les États membres de l'obligation de notification prévue par l'article 88, paragraphe 3, du traité ».

Il résulte de l'article 26, paragraphe 1, de la directive 2003/96/CE qu'en tout état de cause, l'obligation de notification qui y est mentionnée devra encore être remplie.

Le régime d'exonération en projet devra également être notifié à la Commission européenne en vertu de l'article 108, paragraphe 3, du Traité 'sur le fonctionnement de l'Union européenne'.

Article 76

1. À l'article 76, 1°, de l'avant-projet, on remplacera le membre de phrase « la troisième phrase est complétée » par le membre de phrase « l'alinéa 3 est complété ». À l'article 76, 2°, de l'avant-projet, on remplacera le membre de phrase « la première phrase » par le membre de phrase « l'unique phrase de l'alinéa 1er ».

2. Consécutivement à la modification en projet prévue par l'article 76, 1°, de l'avant-projet, l'article 424, § 1er, alinéa 3, de la loi-programme du 27 décembre 2004 s'énoncerait comme suit :

« Par distributeur, il convient d'entendre la personne physique ou morale qui vend ou cède pour son propre compte ou pour compte d'autrui du gaz naturel et/ou de l'électricité, à des utilisateurs finaux, à l'exception des personnes qui produisent et fournissent de l'électricité conformément aux dispositions de l'article 429, § 2, b) ou d) ».

Invité à préciser dans quelle mesure les notions de « vendre » et « céder » coïncident avec les notions de « produi[re] » et « fourni[r] » mentionnées dans l'avant-projet, le délégué a déclaré :

« De woorden 'produceren' en 'leveren' zijn eigen aan de bepalingen van de artikelen 429, §2, b) of d) PW waar een vrijstelling wordt verleend voor elektriciteit die wordt geproduceerd op milieuvriendelijke wijze en niet via het transport- of verdelingsnetwerk wordt geleverd aan de producent zelf of aan derden. Produceren staat aldus los van verkopen of afstaan maar is wel een voorwaarde om de vrijstelling van artikelen 429, § 2, b) of d) te bekomen. Onder leveren wordt zowel verkopen als afstaan

⁴ Dont il faut faire mention dans un article, nouveau, à insérer.

verstaan. De productie van elektriciteit op zich geeft in geen geval aanleiding tot een belastbaar feit ».

Il peut se déduire de ces éclaircissements que « la vente ou la cession » de gaz naturel et/ou d'électricité aux utilisateurs finaux coïncide avec leur « fourniture ».

En outre, le délégué a communiqué que la notion d'« utilisateur final » au sens de l'article 424, § 1er, alinéa 3, modifié par l'avant-projet, coïncide avec la notion de « consommateur » au sens de l'article 424, § 1er, alinéa 1er, de la même loi.

Il est recommandé d'adapter la modification en projet de l'article 424, § 1er, alinéa 3, de la loi-programme du 27 décembre 2004 à la lumière de ce qui précède, de sorte que les notions de « fourniture » et de « consommateur » soient utilisées d'une manière uniforme.

Article 77

1. Le texte néerlandais de l'article 429, § 2, d), alinéa 2, en projet, de la loi-programme du 27 décembre 2004, inséré par l'article 77, 2°, de l'avant-projet, doit être mieux aligné sur le cadre juridique européen applicable.

L'article 2, point 34, de la directive 2012/27/UE du Parlement européen et du Conseil du 25 octobre 2012 'relative à l'efficacité énergétique, modifiant les directives 2009/125/CE et 2010/30/UE et abrogeant les directives 2004/8/CE et 2006/32/CE' définit la notion de « cogénération à haut rendement »⁵ comme la cogénération satisfaisant aux critères fixés à l'annexe II. L'annexe précitée de ladite directive dispose notamment ce qui suit :

« a) Cogénération à haut rendement

Aux fins de la présente directive, la cogénération à haut rendement doit satisfaire aux critères suivants :

- la production par cogénération des unités de cogénération doit assurer des économies d'énergie primaire, calculées conformément au point b), d'au moins 10 % par rapport aux données de référence de la production séparée de chaleur et d'électricité,
- la production des petites unités de cogénération et des unités de microcogénération assurant des économies d'énergie primaire peut être considérée comme de la cogénération à haut rendement ».

Eu égard au cadre juridique européen précité, on remplacera dans le texte néerlandais de l'article 429, § 2, d), alinéa 2, en projet, le segment de phrase « installaties voor warmtekrachtkoppeling met een hoog rendement » par le segment de phrase « installaties voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling » et on remplacera les mots « afzonderlijke productie » par les mots « gescheiden productie ». Le régime en projet gagnerait également en clarté si les dispositions figurant dans l'annexe II sous « b) Calcul des économies d'énergie primaire » étaient

⁵ Appelée dans le texte néerlandais de cette directive : « hoogrenderende warmtekrachtkoppeling ».

inscrites dans le texte de l'avant-projet, afin de lever toute incertitude quant au calcul du seuil de 10% mentionné dans l'avant-projet.

Par ailleurs, il est recommandé de prévoir également une modification de la règle similaire actuellement inscrite à l'article 39, alinéa 2, de l'arrêté royal du 28 juin 2015 'concernant la taxation des produits énergétiques et de l'électricité', à laquelle il est fait référence dans l'exposé des motifs ⁶.

2. L'article 77, 4°, de l'avant-projet étend l'exonération de l'accise pour « le gasoil, le pétrole lampant et le fuel lourd » utilisés pour les activités de dragage dans les voies navigables et dans les ports en prévoyant une exonération pour « les produits énergétiques » utilisés pour les activités de dragage dans les voies navigables et dans les ports. Une modification similaire est prévue par l'article 77, 3°, de l'avant-projet en ce qui concerne la navigation et les voies navigables intérieures.

L'exposé des motifs justifie les modifications précitées comme suit :

« Cette modification crée des conditions équitables pour la navigation communautaire, la navigation intérieure et le dragage dans les voies navigables et les ports. En transposant la Directive 2003/96/CE du Conseil restructurant le cadre communautaire de taxation des produits énergétiques et de l'électricité, il a été décidé d'accorder l'exonération pour les produits utilisés comme carburant pour la navigation intérieure et pour le dragage uniquement pour les produits énergétiques les plus utilisés à l'époque.

Compte tenu de l'évolution technologique du secteur des carburants, il convient d'accorder l'exonération pour tous les produits énergétiques utilisés comme carburant pour la navigation intérieure et le dragage ».

L'article 15, paragraphe 1, de la directive 2003/96/CE du Conseil du 27 octobre 2003 s'énonce comme suit :

« 1. Sans préjudice d'autres dispositions communautaires, les États membres peuvent appliquer sous contrôle fiscal des exonérations totales ou partielles ou des réductions du niveau de taxation :

(...)

f) aux produits énergétiques fournis en vue d'une utilisation, comme carburant ou combustible pour la navigation sur des voies navigables intérieures (y compris la pêche), autre que la navigation de plaisance privée, et l'électricité produite à bord des bateaux ;

(...)

k) aux carburants utilisés pour les activités de dragage dans les voies navigables et dans les ports ;

(...) ».

⁶ À cet effet, on peut prendre un arrêté modificatif prévoyant que l'article 39, alinéa 2, de l'arrêté royal du 28 juin 2015 fait référence à la disposition légale en projet examinée ci-dessus. Si l'arrêté royal précité était toutefois déjà modifié par l'avant-projet à l'examen, il serait recommandé de prévoir également une délégation au Roi lui permettant de modifier, compléter ou abroger à nouveau cette disposition à l'avenir.

En ce qui concerne la modification apportée par l'article 77, 3°, de l'avant-projet, le régime en projet semble pouvoir s'inscrire dans le cadre de l'article 15, paragraphe 1, f), précité, de la directive 2003/96/CE.

Tel ne semble toutefois pas être le cas de l'article 77, 4°, de l'avant-projet, dès lors que l'article 15, paragraphe 1, k), de la directive 2003/96/CE vise des « carburants » (et donc pas des « produits énergétiques »). La notion plus large de « produits énergétiques »⁷ comprend notamment le charbon (code NC 2701) et le gaz naturel et autres hydrocarbures gazeux (code NC 2711).

Invité à expliquer en quoi la modification en projet est conforme à cette directive, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Artikel 15, 1., k) van Richtlijn 2003/96 stelt slechts dat lidstaten belastingvrijstellingen- of verlagingen 'kunnen' toepassen op 'motorbrandstoffen die worden gebruikt bij baggerwerken in bevaarbare waterlopen en in havens'.

In het verleden opteerde België er voor om enkel gasolie, kerosine en zware stookolie op te nemen in de nationale wetgeving. In punt h) van art. 429, § 2 PW zullen 'gasolie, kerosine en zware stookolie' vervangen worden door 'energieproducten' zodat de vrijstelling ruimer kan toegepast worden ».

Au regard du cadre juridique européen précité, il paraît possible de modifier le champ d'application de l'exonération actuelle pour « le gasoil, le pétrole lampant et le fuel lourd » utilisés pour les activités de dragage dans les voies navigables et dans les ports pour l'étendre aux carburants. Pour une extension à la notion plus large de « produits énergétiques » pour ce type d'activités de dragage, il semble toutefois qu'il faille suivre la procédure spéciale prévue à l'article 19 de la directive 2003/96/CE. En effet, contrairement à ce que pense le délégué, le mot « peuvent » à l'article 15, paragraphe 1, de la directive 2003/96/CE ne semble pas, à cet égard,

⁷ La portée de la notion de « produits énergétiques » peut se déduire de l'article 415, § 1er, de la loi-programme du 27 décembre 2004, qui est une disposition transposant l'article 2, paragraphe 1, de la directive 2003/96/CE qui s'énonce comme suit :

« Le présent chapitre s'applique à l'électricité relevant du code NC 2716 ainsi qu'aux 'produits énergétiques' définis ci-après :

- a) les produits relevant des codes NC 1507 à 1518 inclus, lorsqu'ils sont destinés à être utilisés comme combustible ou carburant ;
 - b) les produits relevant des codes NC 2701, 2702 et 2704 à 2715 inclus ;
 - c) les produits relevant des codes NC 2901 et 2902 ;
 - d) les produits relevant du code NC 2905 11 00 qui ne sont pas d'origine synthétique, lorsqu'ils sont destinés à être utilisés comme combustible ou carburant ;
 - e) les produits relevant du code NC 3403 ;
 - f) les produits relevant du code NC 3811 ;
 - g) les produits relevant du code NC 3817 ;
 - h) les produits relevant du code NC 3824 90 99, lorsqu'ils sont destinés à être utilisés comme combustible ou carburant.
- (...) ».

signifier que les États membres disposent d'une liberté illimitée pour prévoir des exonérations de la taxation des produits énergétiques.

L'article 4, paragraphe 1, de la directive 2003/96/CE s'énonce comme suit :

« Les niveaux de taxation que les États membres appliquent aux produits énergétiques et à l'électricité visés à l'article 2 ne peuvent être inférieurs aux niveaux minima prévus par la présente directive ».

La Cour de justice estime à cet égard : ⁸

« 29 Il y a lieu de rappeler que la directive 2003/96 a pour objet, ainsi qu'il ressort de ses considérants 3 à 5 et de son article 1er, la fixation d'un régime de taxation harmonisé des produits énergétiques et de l'électricité (voir, en ce sens, arrêt du 3 décembre 2020, *Repsol Petróleo*, C-44/19, EU:C:2020:982, point 21).

30 Dans le cadre de ce régime, le législateur de l'Union a, notamment en vertu des articles 5, 7, 15 à 17 et 19 de cette directive, conféré aux États membres un ensemble de facultés afin d'introduire des taux de taxation différenciés, des exonérations de taxation ou des réductions fiscales des droits d'accises, lesquelles facultés font partie intégrante du régime de taxation harmonisé établi par ladite directive ».

L'article 19, paragraphes 1 et 2, de la directive précitée s'énonce comme suit :

« 1. Outre les dispositions des articles précédents, en particulier les articles 5, 15 et 17, le Conseil, statuant à l'unanimité sur proposition de la Commission, peut autoriser un État membre à introduire des exonérations ou des réductions supplémentaires pour des raisons de politique spécifiques.

Tout État membre souhaitant introduire une telle mesure en informe la Commission et lui communique également toutes les informations pertinentes et nécessaires.

La Commission examine la demande en prenant en considération, notamment, le bon fonctionnement du marché intérieur, la nécessité d'assurer une concurrence loyale et les politiques communautaires de la santé, de l'environnement, de l'énergie et des transports.

Dans les trois mois qui suivent la réception de toutes les informations pertinentes et nécessaires, la Commission soit présente une proposition par laquelle le Conseil autorise une telle mesure, soit informe le Conseil des raisons pour lesquelles elle n'a pas proposé l'autorisation d'une telle mesure.

2. Les autorisations visées au paragraphe 1 sont accordées pour une période maximale de 6 ans, pouvant être renouvelée conformément à la procédure prévue au paragraphe 1 ».

Dans sa forme actuelle, l'article 77, 4°, de l'avant-projet ne peut se concrétiser qu'après que le Conseil, statuant à l'unanimité sur proposition de la Commission européenne a décidé que la Belgique est autorisée à introduire l'exonération précitée pour des raisons de politique spécifiques.

Il découle de ce qui précède que l'article 77, 4°, de l'avant-projet doit être reformulé afin de limiter son application aux carburants. Compte tenu de la terminologie existante dans la

⁸ CJUE, 9 septembre 2021, C-100/20, *XY c. Hauptzollamt B*, ECLI:EU:C:2021:716, points 29-30.

loi-programme du 27 décembre 2004, on peut par exemple utiliser la notion de « produits énergétiques fournis en vue d'une utilisation comme carburant ».

TITRE 6 – SUPPRESSION DE L'ARTICLE 326 DE LA LOI GÉNÉRALE SUR LES DOUANES ET ACCISES

Dans l'intitulé du titre 6 de l'avant-projet, on remplacera le mot « Suppression » par le mot « Abrogation ».

TITRE 7 – MODIFICATION DE LA LOI DU 18 SEPTEMBRE 2017 RELATIVE À LA PRÉVENTION DU BLANCHIMENT DE CAPITAUX ET DU FINANCEMENT DU TERRORISME ET À LA LIMITATION DE L'UTILISATION DES ESPÈCES

Article 80

Dans la phrase liminaire, il y a lieu de préciser que l'article 83, § 2, alinéa 1er, de la loi du 18 septembre 2017 'relative à la prévention du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme et à la limitation de l'utilisation des espèces' a été modifié pour la dernière fois par la loi du 15 mai 2022.

TITRE 8 – MODIFICATION DE LA LOI DU 8 JUILLET 2018 PORTANT ORGANISATION D'UN POINT DE CONTACT CENTRAL DES COMPTES ET CONTRATS FINANCIERS ET PORTANT EXTENSION DE L'ACCÈS AU FICHIER CENTRAL DES AVIS DE SAISIE, DE DÉLÉGATION, DE CESSION, DE RÈGLEMENT COLLECTIF DE DETTES ET DE PROTÊT

Ce titre n'appelle aucune observation.

TITRE 9 – MODIFICATIONS DE LA LOI DU 16 DÉCEMBRE 2015 RÉGLANT LA COMMUNICATION DES RENSEIGNEMENTS RELATIFS AUX COMPTES FINANCIERS, PAR LES INSTITUTIONS FINANCIÈRES BELGES ET LE SPF FINANCES, DANS LE CADRE D'UN ÉCHANGE AUTOMATIQUE DE RENSEIGNEMENTS AU NIVEAU INTERNATIONAL ET À DES FINS FISCALES

Article 83

L'article 83 entend adapter la référence à la loi du 8 décembre 1992 'relative à la protection de la vie privée à l'égard des traitements de données à caractère personnel' en la remplaçant par une référence au « [r]èglement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE [(règlement général sur la protection des données)] ».

Cette référence gagnerait toutefois à être complétée par une référence à la loi du 30 juillet 2018 'relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel' dès lors que le titre 1er de cette loi règle les traitements de données à caractère personnel qui relèvent du RGPD.

En outre, dans un souci de cohérence, il convient de modifier également les articles 13, § 2, 14, § 4, et 18, § 2, de la loi du 16 décembre 2015 ‘régulant la communication des renseignements relatifs aux comptes financiers, par les institutions financières belges et le SPF Finances, dans le cadre d’un échange automatique de renseignements au niveau international et à des fins fiscales’ afin d’adapter de la même manière la référence aux dispositions de la loi du 8 décembre 1992.

Article 84

1. L’article 84, comme d’ailleurs l’article 83, tend à prendre en considération l’abrogation de la loi du 8 décembre 1992 à la suite de l’entrée en vigueur du RGPD.

En principe, un texte national ne peut faire état de l’applicabilité de dispositions de textes européens qui, tel le RGPD, sont directement applicables.

En l’espèce toutefois, dès lors qu’il s’agit d’assurer l’articulation des dispositions pertinentes du RGPD avec les dispositions devant être prises au niveau national et d’assurer la lisibilité de l’ensemble du dispositif, il peut être admis que l’article 16 en projet de la loi du 16 décembre 2015 confirme l’application de ces dispositions du RGPD aux transferts de renseignements visés par la loi vers une juridiction non membre de l’Union européenne.

C’est dans cette logique que s’inscrivent les observations qui suivent.

2. L’article 44 du RGPD énonce le principe général applicable aux transferts de données à caractère personnel vers un pays tiers ou à une organisation internationale, tels que leurs règles d’admissibilité sont déterminées par les articles 45 à 49 du RGPD ; l’article 16, § 1er, en projet de la loi du 16 décembre 2015 renvoie aux articles 45, 46, 48 et 49 du RGPD.

Cet article 44 doit donc également être mentionné à l’article 16, § 1er, en projet de la loi du 16 décembre 2015.

3. L’article 47 du RGPD, qui porte sur les « règles d’entreprise contraignantes » devant être « approuvées » par l’autorité de contrôle compétente, n’est pas visé parmi les articles mentionnés à l’article 16, § 1er, en projet de la loi du 16 décembre 2015.

Il appartient à l’auteur de l’avant-projet de s’en expliquer⁹ et, à défaut, de compléter le dispositif en projet par la mention de l’article 47 du RGPD.

4. L’intitulé du RGPD doit en tout état de cause être reproduit de manière complète comme suit : « relatif à la protection des personnes physiques à l’égard du traitement des données

⁹ Certaines des dispositions du RGPD mentionnées à l’article 16, § 1er, en projet de la loi du 16 décembre 2015 contiennent des références à l’article 47 du RGPD. Ainsi, aux termes de son article 46, paragraphe 2, b), les « règles d’entreprise contraignantes conformément à l’article 47 » peuvent figurer parmi les « garanties appropriées » dont il est question à l’article 46 ; il y est fait écho à l’article 49 (« Dérogations pour des situations particulières »), paragraphe 1, alinéas 1er et 2, du RGPD. Voir aussi les articles 57, paragraphe 1, s), 58, paragraphe 3, j), et 64, paragraphe 1, f), du RGPD.

à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données) ».

Article 85

1.1. L'article 85 entend mettre à disposition des « agents des impôts » les informations communiquées par une institution financière déclarante à l'Autorité compétente belge. Ce faisant, l'article 85 règle un nouveau traitement de données à caractère personnel.

Conformément à l'article 22 de la Constitution, tout traitement de données à caractère personnel et, plus généralement, toute atteinte au droit au respect de la vie privée sont soumis au respect des principes de légalité, de légitimité et de proportionnalité.

1.2.1. Afin de satisfaire au principe de légalité, les « éléments essentiels » du traitement de données à caractère personnel doivent être fixés dans la loi elle-même¹⁰.

1.2.2. À cet égard, l'article 85 sera complété afin de mentionner la ou les finalités précises du traitement.

1.2.3. Par ailleurs, il convient de définir plus précisément les personnes à qui les informations visées sont mises à disposition : que faut-il entendre par « les agents des impôts » ? Interrogé à cet égard, le délégué du Ministre a répondu ce qui suit :

« Deze gegevens bevinden zich in het datawarehouse. De gegevens zijn enkel toegankelijk voor dataminers met het oog op een risicoanalyse en selectie. Deze dataminers worden steeds individueel geïdentificeerd in een DAM-fiche (Data Acces Management) die zal worden opgemaakt. De toegang zal steeds gemotiveerd moeten worden in functie van het specifieke onderzoek via deze DAM-fiche. Het privacycollege zal elke DAM-fiche moeten goedkeuren, alvorens deze gegevens in de risico-analyse kunnen worden opgenomen.

Het resultaat van deze risicoanalyse zal uitmonden in een individuele fiche op naam van de belastingplichtige (niet inwoner) wanneer het dossier voor een fiscale controle wordt geselecteerd.

Deze fiche wordt enkel gecommuniceerd aan de ambtenaar belast met de fiscale controle. Het is deze ambtenaar die bedoeld wordt. Deze ambtenaar zal deze fiche manueel opladen in het digitaal fiscaal dossier (TAXI) van de betrokken belastingplichtige niet-inwoner.

De belastingplichtige zelf zal deze fiche dus kunnen consulteren ».

La notion d'« agents des impôts », qui n'est pas juridiquement consacrée, sera revue à la lumière de ces explications. Ainsi revue, la catégorie nouvellement visée d'agents compétents pourra, le cas échéant, faire l'objet d'une habilitation au Roi destinée à préciser quels sont les agents ainsi visés.

¹⁰ Avis n° 68.936/AG donné le 7 avril 2021 sur un avant-projet devenu le projet de loi 'relatif aux mesures de police administrative lors d'une situation d'urgence épidémique' (*Doc. parl.*, Chambre, 2020-2021, n° 55-1951/001, p. 119, <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/avis/68936.pdf>) ; C.C., n° 33/2022, 10 mars 2022, B.13.1.

1.2.4. Interrogé quant à la durée de conservation des données, le délégué du Ministre a répondu ce qui suit :

« De gegevens volgen hetzelfde regime als alle andere (fiscale) gegevens (in TAXI). De belastingplichtige zal deze gegevens ook steeds zelf kunnen consulteren en eventuele verbeteringen voorstellen. De manier waarop de FOD Financiën deze persoonsgegevens verwerkt, vindt u terug in de privacyverklaring (https://financien.belgium.be/nl/over_de_fod/privacy/Privacyverklaring).

De algemene maximale bewaartermijn in fiscale zaken is overeenkomstig artikel 11/1 § 1 van de wet van 3 augustus 2012 houdende bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens door de Federale Overheidsdienst Financiën in het kader van zijn opdrachten bepaald op ‘niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, met een maximale bewaartermijn die één jaar na de definitieve beëindiging van de rechterlijke, administratieve en buitengerechtelijke procedures en beroepen die voortvloeien uit de beperking van de rechten van de betrokkene bedoeld in het eerste lid niet mag overschrijden’.

De persoonsgegevens die voortkomen uit de verwerkingen in het datawarehouse worden overeenkomstig art. 5, § 1, derde lid, van de wet van 3 augustus 2012 niet langer bewaard dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt met een maximale bewaartermijn die één jaar na de verjaring van alle vorderingen die tot de bevoegdheid van de verwerkingsverantwoordelijke behoren en, in voorkomend geval, de definitieve beëindiging van de administratieve en rechterlijke procedures en rechtsmiddelen ».

Ces explications figureront utilement dans le commentaire de l'article afin d'y expliciter le renvoi aux dispositions légales pertinentes réglementant la durée de conservation des données à caractère personnel traitées par l'avant-projet à l'examen.

1.2.5. Interrogé enfin quant à l'objectif poursuivi par les mots « Ces informations sont réputées avoir été obtenues conformément aux dispositions du Code des impôts sur les revenus 1992 et du Code de la Taxe sur la Valeur Ajoutée », le délégué du Ministre a précisé ce qui suit :

« De bedoeling van de bepaling om aan de gegevens van de [Common Reporting Standard (CRS)] een fiscale bewijswaarde toe te kennen. Vandaar de bepaling ‘Deze inlichtingen worden geacht te zijn verkregen overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde.’

In het bijzonder worden de bepalingen in titel VII van het WIB92 (vestiging en invordering van de belastingen) en hoofdstuk X (bewijsmiddelen en controlemaatregelen) van het WBTW bedoeld.

Indien de verwijzing naar deze hoofdstukken niet specifiek genoeg is, lijken minimum de verwijzingen naar art. 322 WIB92 en 62bis WBTW te moeten worden opgenomen ».

Au vu de la réponse du délégué, le dispositif sera par conséquent modifié afin d'identifier plus précisément les dispositions visées du Code des impôts sur les revenus 1992 et du Code de la Taxe sur la Valeur Ajoutée. Le commentaire de l'article sera également complété afin d'y expliciter l'objectif poursuivi par cette assimilation.

1.3 Interrogé quant à la nécessité d'une telle mise à disposition et quant à la proportionnalité du traitement de données à caractère personnel envisagé, le délégué du Ministre a expliqué ce qui suit :

« 1. Ring-fencing van Belgische financiële vaste activa van niet-inwoners

Momenteel is niet voorzien dat de Belgische belastingadministratie de aldus verkregen inlichtingen kan gebruiken voor de uitoefening van haar kerntaak om de juiste heffing van de belastingen te garanderen. Concreet betekent deze situatie dat de Belgische Staat een vorm van afscherming ('ring fencing') toelaat ten aanzien van fiscale niet-inwoners die in België financiële activa aanhouden.

Het belangrijkste risico bestaat er hier in dat inlichtingen die noodzakelijk zijn in de strijd tegen fraude jegens de Belgische Staat waaronder niet aangegeven inkomsten maar ook bijvoorbeeld fiscale domiciliefraude, niet beschikbaar zijn voor de uitoefening van de kerntaak. Het voorstel voert een bepaling in waardoor rechtmatig gebruik kan worden gemaakt van de toegang tot CRS OUT-gegevens.

Het lijkt evident dat gegevens waarover de administratie beschikt in het kader van haar internationale verplichtingen ook voor nationale doeleinden inzake fraudebestrijding mogen aangewend worden, net zoals de inlichtingen afkomstig uit het buitenland voor nationale doeleinden mogen worden gebruikt.

De vermelde 'ring fencing' van fiscale niet-inwoners die in België financiële activa aanhouden lijkt op gespannen voet te staan met de beginselen van non-discriminatie, daar zij het aanhouden van financiële activa in België door buitenlanders onttrekt aan een adequate controle door de Belgische belastingadministratie, terwijl de Belgische belastingadministratie wel informatie krijgt over de financiële tegoeden die Belgische inwoners aanhouden in het buitenland.

Wat betreft de gegevens in het Centraal Aanspreekpunt dient de buitenlandse rekeningen van een Belgisch rijksinwoner als referentiepunt genomen te worden. Daarover verkrijgt de Belgische fiscus alle informatie inclusief het saldo van de buitenlandse Staat ingevolge de CRS-uitwisseling, en wordt deze buitenlandse rekening overeenkomstig artikel 307, § 1/1, van het WIB '92 eveneens opgenomen in het [centraal aanspreekpunt van rekeningen en financiële contracten (CAP)], en beschikt de fiscus over twee gegevensstromen inzake deze buitenlandse rekeningen.

In het geval van een niet-inwoner heeft de fiscus voor interne fiscale doeleinden enkel toegang tot de gegevens van zijn Belgische rekeningen en contracten opgenomen in het CAP.

De adviezen van de raad van State 57.809/2 van 13 juli 2015 en van de Privacycommissie van 28/2015 van 1 juli 2015 met betrekking tot de CRS/FATCA-wet maken geen enkele opmerking over het ontstaan van twee gegevensstromen inzake informatie over financiële rekeningen, zijnde het CAP gehouden bij de NBB en de gegevens verkregen uit de CRS-uitwisselingen.

2. Fiscus en gegevensverwerking

Meer algemeen is het van belang te wijzen op de wettelijke opdrachten die de fiscale administratie hoort te vervullen. Het betreft een veelheid aan taken die in het kader van een correcte belastingheffing reiken van fiscaal onderzoek tot de inning en invordering van fiscale schulden. Daarbij is het van primordiaal belang erop te wijzen dat in België de fiscale wet van openbare orde is. Deze wetten worden geacht de 'wezenlijke belangen van de staat

of de gemeenschap te treffen, of berusten op de economische of juridische grondslagen van de samenleving’.

Teneinde haar wettelijke opdracht naar behoren te kunnen vervullen, worden aan de fiscale administratie in verschillende fiscale wetboeken onderzoeksbevoegdheden toegekend, waarvan de wetgever heeft vastgesteld dat zij in de snel evoluerende maatschappij op heden dienen te worden aangevuld met bevoegdheden en mogelijkheden voor de fiscale administratie die ambtenaren toelaten om binnen de termijnen die diezelfde fiscale wetten hen opleggen, het nodige onderzoek te verrichten. In die zin is aan de noodzakelijkheidsvereiste en de proportionaliteit van artikel 5.1 c) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (EU) 2016/679 (de ‘AVG’) voldaan, juist omwille van het beoogde doel.

Voor de volledigheid wordt verwezen naar de wet van 3 augustus 2012 houdende bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens door de Federale Overheidsdienst Financiën in het kader van zijn opdrachten, die met het oog op de bescherming en de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig van toepassing is.

Tot slot kan nuttig verwezen worden naar de relevante voorafgaande overweging van de AVG die het volgende stelt: *Overheidsinstanties waaraan ingevolge een wettelijke verplichting persoonsgegevens worden bekendgemaakt voor het vervullen van een officiële taak, zoals belasting- of douaneautoriteiten, financiële onderzoeksdiensten, onafhankelijke bestuurlijke autoriteiten of financiële marktautoriteiten die belast zijn met de regulering van en het toezicht op de effectenmarkten, mogen niet als ontvangers worden beschouwd indien zij persoonsgegevens ontvangen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van een bepaald onderzoek in het algemeen belang, overeenkomstig het Unierecht of het recht van de lidstaten.* Hieruit volgt dat de AVG erkent dat aan de gegevensverwerking in het kader van een wettelijke opdracht van de fiscale administratie geen dermate strikte interpretatie kan worden verbonden dat de efficiëntie van haar werkzaamheden (die van openbare orde zijn) op de helling zou komen te staan.

Zowel de AVG als de richtlijn betreffende de automatische en verplichte uitwisseling van informatie op belastinggebied vormen een Europese gemeenschapsnorm afkomstig van dezelfde wetgever, zodat redelijkerwijs aangenomen kan worden dat deze niet tegenstrijdig is met de AVG ».

Ces explications figureront utilement dans le commentaire de l'article afin de pouvoir justifier la proportionnalité de la mise à disposition des informations visées au regard de la finalité poursuivie, qui aura été précisée dans le dispositif.

TITRE 10 – MISE EN CONFORMITÉ DES PROCÉDURES FISCALES AVEC LES NORMES INTERNATIONALES

Formalités

L'article 87 de l'avant-projet étend l'accès au registre UBO, qui contient des données à caractère personnel, et les articles 88 et 89 de l'avant-projet donnent lieu à l'imposition d'astreintes en vue d'obtenir des informations, dont des données à caractère personnel, du contribuable et de tiers. Par ailleurs, les articles 90 et 91 de l'avant-projet prolongent le délai de

conservation de certaines pièces contenant des données à caractère personnel, telles que les relevés de compte et les feuilles de présence ¹¹.

L'article 36, paragraphe 4, du règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 'relatif à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la directive 95/46/CE (règlement général sur la protection des données)', combiné avec l'article 57, paragraphe 1, c), et le considérant 96 de ce règlement, impose de consulter l'autorité de contrôle, en l'occurrence l'Autorité de protection des données visée dans la loi du 3 décembre 2017 'portant création de l'Autorité de protection des données', dans le cadre de l'élaboration d'une proposition de mesure législative devant être adoptée par un parlement national, ou d'une mesure réglementaire fondée sur une telle mesure législative, qui se rapporte au traitement. Il s'impose par conséquent de recueillir l'avis de l'Autorité de protection des données avant de pouvoir déposer l'avant-projet au Parlement. À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit :

« L'avis APD à propos de l'article 87 du chapitre 1er de l'avant-projet de loi portant des dispositions fiscales et financières diverses (consultation en masse du registre UBO) sera rendu le 19 août 2022 par l'APD ».

Il y a lieu d'observer que les articles 88 à 91 de l'avant-projet concernent eux aussi la conservation et le traitement de données, dont des données à caractère personnel, de sorte que l'avis de l'Autorité de protection des données doit également être recueilli à propos de ces dispositions.

Si l'accomplissement des formalités susmentionnées devait encore donner lieu à des modifications du texte soumis au Conseil d'État ¹², les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à la section de législation, conformément à la prescription de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État.

Articles 88 et 89

On n'aperçoit pas clairement la portée du mot « toujours » (article 381, alinéa 3, en projet, du CIR 92 et article 92ter, alinéa 3, en projet, du Code de la TVA). Ce mot semble suggérer que dans le cas où l'information est demandée dans le cadre de la coopération internationale, l'astreinte doit toujours être demandée, ce qui n'est sans doute pas nécessaire, ou même qu'elle doit toujours être imposée, ce qui compromettrait sérieusement le contrôle judiciaire qui est instauré – et qui constitue un contrepoids essentiel aux restrictions aux droits fondamentaux qu'implique le recours aux mesures de contrainte. À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit :

¹¹ Il s'agit incontestablement de données à caractère personnel. Le Conseil d'État, section de législation, a en outre déjà relevé que le traitement de données d'identification fiscales plus abstraites, telles que des numéros de TVA, peut lui aussi impliquer le traitement de données à caractère personnel, voir l'avis CE 71.555/3 du 30 juin 2022 sur un avant-projet de loi 'portant des dispositions diverses en matière de taxe sur la valeur ajoutée', observation 3 ; voir, pour les numéros d'accise, l'avis CE 71.525/3 du 17 juin 2022 sur un avant-projet de loi 'modifiant la loi du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise', observations 3.1 et 3.2.

¹² À savoir d'autres modifications que celles dont fait état le présent avis ou que celles visant à répondre aux observations formulées dans le présent avis.

« Afin d'éviter toute ambiguïté, les mots 'in elk geval' utilisé dans l'article 381, alinéa 3, CIR 92 en projet (article 88 de l'avant-projet de loi) et le mot 'steeds' utilisé dans l'article 92ter, alinéa 3 CTva en projet (article 89 de l'avant-projet de loi) seront supprimés. Il en sera de même pour le mot 'toujours' utilisé dans la version en français de l'article 381, alinéa 3, CIR 92 en projet (article 88 de l'avant-projet de loi) et l'article 92ter, alinéa 3, CTva en projet (article 89 de l'avant-projet de loi) ».

On peut se rallier à la proposition du délégué de supprimer les mots concernés.

Articles 96 à 99

Les articles 96 et 97 de l'avant-projet, d'une part, et les articles 98 et 99 de l'avant-projet, d'autre part, sont apparemment identiques. Ainsi qu'il ressort de l'article 101 de l'avant-projet, les articles 96 et 98 entrent toutefois en vigueur le 1er janvier 2023 et les articles 97 et 99 le 1er janvier 2025. Ce procédé serait nécessaire parce que le 1er janvier 2025 entrent en vigueur des modifications des articles 371, alinéa 1er, et 373, alinéa 1er, du CIR 92, adoptées précédemment, et qui réduiraient à nouveau à six mois les délais de conservation prolongés par les articles 96 et 98 de l'avant-projet. C'est la raison pour laquelle les articles 97 et 99 de l'avant-projet visent, dans les dispositions précitées du CIR 92, telles qu'elles seront applicables au 1er janvier 2025, à porter à nouveau le délai de conservation à un an.

Or, ce problème se pose uniquement pour l'article 373 du CIR 92, que l'article 38 de la loi du 26 janvier 2021 'sur la dématérialisation des relations entre le Service Public Fédéral Finances, les citoyens, personnes morales et certains tiers, et modifiant différents codes fiscaux et lois fiscales' remplacera le 1er janvier 2025 par une disposition qui prévoit un délai plus court ¹³. Certes, l'article 371, alinéa 1er, du CIR 92 sera lui aussi modifié, conformément à l'article 36, 1°, de la loi du 26 janvier 2021, mais cette modification ne concerne pas la durée du délai de conservation. Si l'article 96 de l'avant-projet modifie cette disposition à partir du 1er janvier 2023, cette modification future n'aura donc pas d'effet sur celle-ci le 1er janvier 2025. L'article 97 de l'avant-projet sera alors sans objet car les mots à remplacer auront déjà été remplacés, comme l'a reconnu le délégué ¹⁴. On adaptera dès lors l'avant-projet comme suit :

- à l'article 96, qui produit ses effets avant l'entrée en vigueur de la loi du 26 janvier 2021, on remplacera la date du « 26 janvier 2021 » par la date du « 25 avril 2014 » ;
- on omettra l'article 97 ;
- à l'article 98, qui produit ses effets avant l'entrée en vigueur de la loi du 26 janvier 2021, on remplacera la date du « 26 janvier 2021 » par la date du « 13 avril 2019 » ;

¹³ Article 219, alinéa 1er, de la loi du 26 janvier 2021, à moins que le Roi ne prévoie plus tôt une autre date d'entrée en vigueur, conformément à l'article 219, alinéa 2, de cette loi.

¹⁴ À cet égard, le délégué a déclaré ce qui suit : « Après vérification, il apparaît que la modification qui sera apportée le 1er janvier 2025 à l'article 371 du CIR 92 par l'article 36, 1° de la loi du 26 janvier 2021 est rédigée de manière telle que l'article 97 du présent projet de loi peut en effet être supprimé sans incidence. La référence à ce même article 97 devra également être supprimée de l'article 101 du projet ».

- l'article 99 peut être maintenu en l'état ;
- à l'article 101, on adaptera les références figurant à l'alinéa 4.

Article 101

Les articles 90 à 95 et 100 de l'avant-projet sont des dispositions modificatives, qui produisent immédiatement leurs effets lors de l'entrée en vigueur de la loi à adopter et ne peuvent plus être appliquées ensuite. Par contre, les dispositions modifiées par ces articles seront bel et bien appliquées à l'avenir. À l'alinéa 1er de l'article 101 de l'avant-projet, il y a donc lieu de remplacer le segment de phrase « Les articles 90 à 95 et 100 » par le segment de phrase « L'article 315, alinéa 3, du Code des impôts sur les revenus 1992, modifié par l'article 90 de la présente loi, l'article 315*bis*, alinéa 5, du Code des impôts sur les revenus 1992, modifié par l'article 91 de la présente loi, l'article 333 du Code des impôts sur les revenus 1992, modifié par l'article 92 de la présente loi, l'article 354 du Code des impôts sur les revenus 1992, remplacé par l'article 93 de la présente loi, l'article 354/1 du Code des impôts sur les revenus 1992, inséré par l'article 94 de la présente loi, l'article 358 du Code des impôts sur les revenus 1992, modifié par l'article 95 de la présente loi, et l'article 374, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, modifié par l'article 100 de la présente loi ».

Article 104

Les articles 102 et 103 de l'avant-projet sont des dispositions modificatives, qui produisent immédiatement leurs effets lors de l'entrée en vigueur de la loi à adopter et ne peuvent plus être appliquées ensuite. Par contre, les dispositions modifiées par ces articles seront bel et bien appliquées à l'avenir. À l'article 104, alinéa 1er, de l'avant-projet, on remplacera dès lors le segment de phrase « articles 102 et 103 » par le segment de phrase « articles 60 et 81*bis*, § 1er, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, modifiés par les articles 102 et 103 de la présente loi ».

TITRE 11 – ABROGATION DU FONDS « SHAPE-DOMAINES »

Articles 105 et 106

Le titre 11 entend abroger le fonds budgétaire « SHAPE-Domaines ».

À cet effet, l'article 105 abroge l'article 77 de la loi du 14 avril 2011 'portant des dispositions diverses'.

Il n'est toutefois pas indiqué d'abroger le paragraphe 3 de l'article 77 de la loi du 14 avril 2011 dès lors qu'il s'agit d'une disposition modificative et que pareille disposition épuise tous ses effets une fois qu'elle est entrée en vigueur. Il s'ensuit que, pour avoir un effet utile, toute

abrogation ou modification éventuelle d'un dispositif résultant d'une modification entrée en vigueur doit être directement effectuée dans l'acte originel lui-même, tel qu'il est modifié ¹⁵.

L'avant-projet sera par conséquent complété par une nouvelle disposition autonome abrogeant directement la rubrique concernée du tableau annexé à la loi organique du 27 décembre 1990 'créant les fonds budgétaires'.

La numérotation des articles subséquents sera par conséquent adaptée. Il en va de même s'agissant de la référence faite à l'article 105 par l'article 106.

TITRE 12 – CONFIRMATION D'ARRÊTÉS ROYAUX

Article 107

Dans la phrase introductive de l'article 107 de l'avant-projet, on omettra les mots « avec effet à la date de leur entrée en vigueur respective », qui sont superflus.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Béatrice DRAPIER

Pierre VANDERNOOT

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Annemie GOOSSENS

Geert DEBERSAQUES

¹⁵ *Principes de technique législative - Guide de rédaction des textes législatifs et réglementaires*, www.raadvstconsetat.be, onglet « Technique législative », recommandation n° 128.